

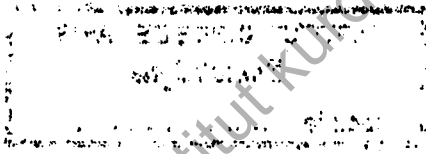
KEMAL BURKAY

**azadi
û
jiyan**

ŞIÊR

Institut Kungö de Paris

INSTITUT KURDE DE PARIS
Bibliothèque
Reçu le 07/04/2021

LIV. 7532

OFFERT
PAR
JOYCE BLAU

WEŞANÊN ROJA NÛ

ISBN 91 76 72 023 3

© Kemal Burkay

Printed in Sweden

Stockholm 1988

Kapak resmi: Arif SEVİNÇ

Institut kurde de Paris

WEŞANÊN ROJA NÛ : 22

Adress:

Döbelnsgatan 16 B, 2 tr.

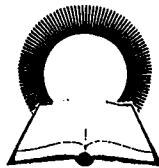
113 27 Stockholm / Schweden

KEMAL BURKAY

**azadi
û
jiyan**

ŞÎER • ŞÎIRLER

**özgürlük
ve
yaşam**

**weşanên
ROJA NÛ**

Institut kurde de Paris

YAYINEVİNİN NOTU

Bu kitap, yazarın daha önce çıkan iki şiir kitabından bir derlemedir.

1967 yılında çıkan *Prangalar* adlı şiir kitabından bir bölüm şiir ile 1975'te çıkan *Dersim* kitabındaki şiirlerin tamamı yakını burada yer alıyor.

Bu şiirler aynı zamanda yazarı tarafından Kürtçeye çevrildi ve bu kitapta Türkçesiyle birlikte basıldılar.

Şubat—1988

PÊŞGOTIN

Xwendevanên eziz,

Şiêrên ku di vê kitêbê da ci digrî ji du kitêbên min hatine standin: *Prangalar* (1967, Enqere) û *Dêrsim* (1975, Enqere).

Şiêr bi Tırki hatî bûn nîvisandin û herdu kitêb jî bi Tırki hatî bûn çapkirin.

Gelek waxt bû ku min dîxwest qe nebe qîsmek jî şîêrên xwe yê Tırki wergerinim Kurdi. Nîha min ev kar safî kir. Min, qîsmek şîêr jî kitêba *Prangalar* û nêzîki temamiya şîêrên kitêba *Dêrsim* wergerande Kurdi û nîha di vê kitêbê da, tevi Tırkiya wan çap bûne.

Yên ku bi şîêr mijûl bûne û dibin, baş dîzanin ku wergerandina şîêran kareki gelek çetin e û şîêr bi wergerinê, bibê nebê, jî şikil û naveroka xweyî xas, jî bedewiya xwe gelek tîşt wînda dîke. Bo karê wergerinê, xasîma bo şîêran, zanîna du zmanan ne bes e. Dîvê werger an bi xwe jî hozan be, an jî wek hozaneke jê fêm bike, wê di dilê xwe da bibîhise. Wergerandîneke baş kar û hunerek baş dîxwaze.

Lî ali dîn, usûl û qeydeyên wergerandinê hene. Rê û olaxên zmanan ne wek hev e. Hîn gotin di zmanê dîn da himberê xwe nagirin û dîvê meriv lî cîyê wan lî gotinên dinê bigere. Wergerandin jî bi aliyekê efrandîneke nu ye. Lê disa jî, werger bi tevayî ne ser-

best e; b1 ali naverok, şıkıl û aheng çarçuveyek lı pês heye ku nıkare jê derkeve.

Wergerandına şîerên mın, jı yeki dın zêtır bo mın hêsantır bû. Jı ber ku, jı ser nıvisandına wan gelek waxt derbaz be ji, jı bo mın eyan bû, her şîer —û dı her şîeri da her beş, her xet û her gotın— jı bo çı ye, çı dıxwaze bêje.. Bı aliyê peyv û gotınan ji, lı hın ciyan mın xwe serbest hışt; angó lı hemberê peyveke Tırki ku Kurdiya wê lı xweş naçe, mın gotıneke dın bıjart û bı kar ani. Weki xeta jêrin:

“Ve yûreğimde usuldan bir kemirgen”

Dı vi xeti da, meriv lı ciyê *“kemirgen”* dıkare *“kotrır”* an ji *“kojek”* dayne. Lê ew lı mın xweş ne hat. Mın xet usa wergerand:

“Û dı dilê mın da birekek hêdi hêdi”

Peyva *“brekê”*, bı raya mın, ciyê xwe dıgre; ez çı dıxwazım bêjum, wê nişan dıde.

Her usa ji meriv, dı wergerandına Kurdi da hın zehmetên dınê ji dıkışine. Belê, zmanê me Kurdan ne xızan e; bı gotıneke dın, axa wê dewlemend e. Lê ev ne bes e; dıvê zman bê şuxulandın. Zordestên ku gel û welatê me xıstıne bın nırê xwe, her usa ji, bı demên dırêj rê nedan ku em zmanê xwe bı serbesti bı kar binın, bı aliyê nıvisandınê û zanınê wê dewlemendtır bıkın û pêşva bıbın. Bona vê yekê, dı zman da gelek peyvên zanıstı û tekniki kêm ın. Dıvê em bereki va zmanê xwe bı kar bıbın, bıxebıtının, heyiyên wi eşkere bıkın; bereki va ji kêmasiyên wi jı ortê hılının; hêdi hêdi gotınên nu çêbıkın û ew ciyê xwe bıgrın.

Kemal Burkay
Sıbat—1988

ŞERKARÊ KEMANEVAN

Dengê kemanê zelal û zırav
Jı çıyan dıkeve ser çêm
Tu ku dırêj dıbi şerkarê mın
Dıhele darıstan, dıhele çıya

Dı dılê te da pûnc dane dem û çax
Bırçiyê rojeki delal i, ronak û dûr
Dıbare lı ser te qumbele, fişeng
Dıji hezaran bı tena xwe
Disa ew kılama zelal dı kemanê da
Din e çı ye ev şerkara..

Hêdi hêdi wında bû çû kılam
Lı berwar û baniyên hêşin
Û lêxıst lı dorberê çêm
Tıfinga maşın
Ev aveke din e, din ın rê û dırb

Cıxara xwe vêxıst kemanevan
Keni, darıstan ji keni pê ra
Dıji hezaran bı tena xwe
Bıla dıjımın bıçe, keman bısene, ev dostê delal
Mıqamek zırav û zelal

1959

KEMAN ÇALAN SAVAŞCI

İnce bir keman sesidir bu
Irmak üstüne tepelerden
Sen uzarsın ya savaşçım ince
Erir orman, erir dağ

İçinde çöreklenmiş bir koca çağ
Tütüyor
Gözlerinde en aç aydınlık bir uzak gün
Kurşun yağıyor, bomba.. Bire karşı bin
Kemanında o ince ezgi yine
Bu savaşçı deli mi ne..

Neden sonra aldı başını gitti
Yansıya yansıya yeşil tepelerde ezgi
Ve ırmak boyu
Tarandı bir makineliyle
Bu su deli su, bu geçit deli geçit

Bir cıgara aldı yaktı kemancı
Güldü, orman da güldü; bire karşı bin
Düşman gitsin, keman güzel dost, o gitmesin
İnce uzun bir ezgi

1959

BIRAO, HEZKIRÊ XEWAN

Şerê mın bo hemû nanan e
Bırao, hezkırê nanê xwe
Çavên mın zelal ın, porê mını zer
Wek hespeki cıwan ım dı bıharê da
Lê jı bend û qeydan hez nakım, jı tedayê
Bırao, parêzgerê diliya xwe

Lı ku zincir şıkiyane, zulmet bûye roni
Mın lı wır can daye, bızan
Xweşik e sultaniya peran, lê belê
Mın belaş hez kırıye, bızan
Şerê mın bo hemû xewan e
Bırao, hezkırê xewên xwe

1963

UYKULARI SEVEN KARDEŞ

Bütün ekmekler için savaşıyorum
Ekmeğini seven kardeş
Benim de gözlerim var, saçlarım var sarı
Bir tay ilkyazında gençliğim
Ama zincirleri sevmem, kamçıları sevmem
Köleliğini savunan kardeş.

Nerde zincirler kopmuşsa, ışımışsa karanlıklar
Ben orda ölmüşüm bil
Bir bakıma güzel paraların sultanlığı
Ama parasız sevmişim bil
Bütün uykular için savaşıyorum
Uykuları seven kardeş.

1963

RÛKEN BE

Rûken be, bîla ewr biçîn
Karker bî dîl bixebitîn, rûken be
Ka ez çawa nu dibim
Dibe ku filmek tê bajêr
Daristanek ava dibe lî çolan
Hewa dıguhure, dibe Behra Sîpi, rûken be

Qamişên mîn hebûn, çemên mîn hebûn zehf
Çaqilên mîn hebûn
Lê tu tîşteki dîn î, nîzam fêm diki?
Weki birçi me, jî dayîk suketi me
Bajar hemû jî mîn suketi
Psikek mîn jî tune, nîzam fêm diki?
Hewa dıguhure, dibe Behra Sîpi, rûken be

1963

GÜLÜMSE

Hadi gülümse bulutlar gitsin
İşçiler iyi çalışsın, gülümse
Yoksa ben nasıl yenilenirim
Belki şehre bir film gelir
Bir güzel orman olur yazılarda
İklim değişir, Akdeniz olur, gülümse.

Sazlarım vardı, ırmaklarım vardı çok
Çakıl taşlarım vardı benim
Ama sen başkasın anlıyor musun
Tut ki karnım acıktı, anneme küstüm
Tüm şehir bana küstü
Bir kedim bile yok anlıyor musun

İklim değişir, Akdeniz olur, gülümse.

1963

ŞIVAN

Lı kûçeyê qerısı, bın berfê da
Naneki germ dikişinin, hemû bı hevra
Jı malên xwe hez dıkın hemû bı hevra
Serban resmeki bê reng ın
Serban ezmanê mını kevn
Ez şivanê rojê me, tu car kevn nabım

Germiya mını kevak lı odayên piçûktırin
Qutiya spiçkê ku mezın dıke bédengiyê
Tıştên ku diwar û perde ji hev vedıqetinın
Wek bêzariya cılanı dırêj
Ez şivanê şevê me, tu car kevn nabım

Dınhêrım lı ewrên jor dıçın
Lı bê, lı darên mezın dıbın
An ji lı rê, lı êvara dırêj û mıji
Lı dengên zengılan, hênik
Ez şivanê zeman ım, tu car kevn nabım

1964

BEKÇİ

Karlı ve don tutmuş sokakta
Sıcak bir somunu taşıyorlar hep birden
Evlerini seviyorlar hep birden
Çatılar soluk bir resim
Çatılar eski gökyüzüm benim
Ben güneşe bekçiyim hiç eskimeyen.

O güvercin sıcaklığım minnacık odalarda
Bir kibrit kutusu sessizliği büyüten
Duvarların, perdelerin ayırdığı herşeyin
Uzun cansıkıntıları gibi giysilerin
Ben geceye bekçiyim hiç eskimeyen.

Seyrederim uçuşan bulutları havada
Esen yeli, büyüyen ağaçları
Ya da yolda, uzun sisli akşamda
Ilık çan seslerini
Ben zamana bekçiyim hiç eskimeyen.

1964

DİLÊ PIRALÎ

Ku lêvên mın hışk ne bın, çıqa baş ım
Ku gundi mın ne qehirinın
Bı rêvaçûnêk tevhevi, bı çavên perişan
An ji karker, êvaran lı dorberê iskelê
Çıma usa stûxar dımeşın
Guneyek wan ji nabe, ji xızaniyê

Xuya ye riya mın bı stêra bakûr ket
Gava lı eniya xerbê şer dıkırım
Ku parçên xwe komkım, çıqa baş ım
Germiya xwe lı şeveke zıvıstanê wında kır
Şıl bûm lı baranan, lı sermayê mam
Gava lı eniya xerbê şer dıkırım

Evana çı mirovê kınardeng ın
Gılı-got, tolaz û teral
Jı ber jina nav qutiyekê
Pokêr dilize bo cıxarekê
Û bê şerm, xwe dıguhure bı tıştekê
Mırovê dil bı her ali

Ku lêvên mın hışk ne bın, çıqa baş ım
Ku gundi mın ne qehirinın
Ku stûxar neçın neyên karker
Ku her roj ji nu ve tûj ne ke
Xençerên xwe yên zivin
Mıroveki dil bı her ali

ÇOK BOYUTLU KÖLE

Dudaklarım kurumasa iyiyim
Köylüler üzmesene beni
Adımları savruk, gözleri perişan
Ya da iskele boyunca işçiler akşamları
Neden böyle iki büklüm dolaşırlar
Günahları bile olamaz yoksulluktan

Besbelli kutup yıldızına düştüm
Batı cephesinde savaşırken
Parçalarımı bulsam iyiyim
Sıcaklığımı bir kış gecesinde yitirdim
Yağmurlarda ıslandım, ayaz çektim
Batı cephesinde savaşırken

Bunlar ne eşkenar adamlar böyle
Dedikoducu, ayyaş, tembel
Bir kutu içindeki yaşantıdan
Poker oynar harman cıgarasına
Ve kendini değiştirmekten utanmaz
Köleliği çok boyutlu bir adam

Dudaklarım kurumasa iyiyim
Köylüler üzmesene beni
İki büklüm dolaşmasa işçiler
Ve hergün yenibaştan bilemese
Gümüş hançerlerini
Köleliği çok boyutlu bir adam

DİLÊ PIRALÎ—II

Bı firehi tari
Bı dirêji zincira jengarın ta jı Romê
Bê bılindi
Bê kûrahi
Ango bı serbıser panı
Dilê pırali

Yek ku lı stêran bınhêre
Bıkene lı bayê êvarê, şabe
Ku du kes hevdu maçkın
An jı yeki nivxewi lı quntarên çıyan
Jı dıl bêje kılama Marsiyezê
Ne jı ber tırsa mırınê
Lê jı bo hezkırına jiyanê
Ma ew çı fêm dıke jı Marsiyezê
Jı bayê êvarê, jı stêran
Dısene û bı smêlên xwe dılize
Bê sedem, tariyê dıgre tine
Mırovê bı her ali xulam

ÇOK BOYUTLU KÖLE—II

Eni karanlık
Boyu paslı zincir ta Roma'dan
Yüksekliği yok
Derinliği yok işte
Baştanbaşa ayak işte
Köleliği çok boyutlu adam

Biri tutup yıldızlara baksa
Akşam rüzgârına gülse, neşelense
Öpüşse iki kişi
Ya da uykularını bölüp dağ eteklerinde
İçinden gelerek Marsiyez şarkısını söylese
Ölümden korkmadığı için
Yaşamayı sevdiği için söylese
Ama ne anlar o Marsiyez şarkısından
Akşam rüzgârından, yıldızlardan
Durup durup bıyıklarıyla düşünen
Karanlığı getiren hiç yoktan
Köleliği çok boyutlu adam

Dibe ku lı ser çıyan
Dibe ku lı gundan wında kır
Dostani, bengi û camêri
Lı bajarên mezın pırani
Bûye xudan fêlbaziya serrafeki
Jı ber ku dı bın lıngan da ma
Jı ber ku lê tû kırın û tan dan
Pıçek mina heywan
Û serbıser kozmopolit

Navê wi nuha tune ye
Ewqas ku xû kırıye jı navê xwe
Usa nebe, çawa navê xwe davêje merıv
Davêje çavên xwe?
Zmanê xwe?
Nuha qasi fahişeyekê ji
Serbılındi lı ba tune
Xwe baqıl û jir dıhesıbıne
Lê bındesti çı ye nızane
Ronahiyê nızane, hıstêrên çavan nızane

Bı firehi tari
Bı dirêji zıncıra jengarın ta jı Romê
Bê bılındi
Bê kûrahi
Ango serbıser pani
Dilê pırali

1964

Belki dağ başlarında
Belki köylerde yitirmiş
Dostluğu, sevgiyi ve yiğitliği
Daha çok kalabalık kentlerde
Bir sarraf kurnazlığına bürünmüş
Ayak altında süründüğü için
Tükürüldüğü, itildiği için
Hep biraz hayvan
Ve baştanbaşa kozmopolit

Adı yok şimdi onun
Öye tiksiniş ki kendisinden
Yoksa adını atar mı, gözlerini atar mı
Dilini atar mı adam
Bir orospu kadar olsun
Gururu yok şimdi onun
Aklısıra kurnaz ve sırtkan
Ezilmek nedir bilmiyor
Aydınlığı bilmiyor, gözyaşlarını bilmiyor

Eni karanlık
Boyu paslı zincir ta Roma'dan
Yüksekliği yok
Derinliği yok işte
Baştanbaşa ayak işte
Köleliği çok boyutlu adam

1964

SPARTAKUS

Jiyan stranek e Spartakus
Derbas dibe û dîçe
Gava roj bîlind dibe lî ser çîyan
Û pêlên mor lêdixîn lî qeraxan
Jiyan stranek e Spartakus
Zaroyên piçûk û jinên pale dibêjin
Lî wîr, lî deştên Trakyê

Azadi wek teyrek lî ezman e
Wek pelên daran û dîlopek baran e
Wek hîstêrên çavên Varinya ne
Ew keçîka dil, Britani
Ew kulilka zozani
Wek kenek bî jan e
Lî ser rûyên gladiyatoran
Gava xwina wan tev lî axê dibe
Û dîmrîn bî mêrani

Ew çî dîzanîn dostaniyê
Çî dîzanîn biratiyê
Bona yeki dîn mîrîn
Ew çî dîzanîn Spartakus
Gava rabûne ser piyan kevîr û kuçên
Makedonyê û Lombardiyê
Nexweş û kal û keçên cîwan
Bo azadi wek al dibû porên wan

SPARTAKÜS

Hayat bir türküdür Spartaküs
Avutucudur geçicidir
Güneş tepeler üstünde yükselirken
Ve kıyıları döverken mor dalgalar
Hayat bir türküdür Spartaküs
Köylü kadınların küçük çocukların söylediği
Orda Trakya ovalarında

Özgürlük uçan kuşlara benzer
Ağaç yaprağına yağmur damlasına benzer
Varinya'nın gözyaşlarına Spartaküs
O Britanyalı köle kadının, o kır çiçeğinin
Bir gladiyatörün acı gülüşüne benzer
Kanları toprağa belenirken

Onlar dostluğu bilirler mi
Kardeşliği bilirler mi
Başkası için ölmeyi hiç
Onlar bilirler mi Spartaküs
Ayağa kalkınca Makedonya'nın
Lomardiya'nın taşı toprağı
Yaşlıları, hastaları, genç kızları
Özgürlük için saçları bayraklaşan

Ew delaliyên şarewan ên Romê
Çer dikên şerût xwedi dıkın
Usa ji mêrxasên xurttirin
Ên Efriqê, Esyê, û Ewrûpayê
Yên ku, ji diliti bêtır, lı dınê bê heq ın
Bı hev didın kuştın lı meydanan
Û pê ra teqteq dıkenın
Bı ken û kêf û elmasan din dıbın
Ew delaliyên şarewan ên Romê

Genimê deşta Frigyê
İbrışimê Ecem, pembuyê Mısrê
Dewarên qelew ên Efriqê
Darên sedr ên Finikê
Û keçên cıwan ên Normandiyê
Hertışt, usa ji pêlên deryan û ezmanê şin
Çiyayin, bayê hênik û ronıya royê
Bo wan kedxwaran bû tu dıbê

Hatına dınê bı dili, dı stû da zıncirek
Lı ser pıştê qamçiyek
Û dı dıl da brınek Spartakus
Qesran çê bıki û tê da xulam bı
Reyan çê bıki û dı bın lıngan bı
Pırên ku tu derbaz nabi
Zındanên ku tê da dırızı
Û guneyên ku ne ên te ne
Jı roja bûyinê heya mırınê bıqşını

Onlar, Roma'nın uygar efendileri
Dövüşken horoz yetiştirir gibi
Avrupa'nın, Asya'nın, Afrika'nın
O, kölelikten başka hakkı olmayan
En güçlü insanlarını meydanlarda
Birbirine öldürtüp kahkahalarla gülen
Eğlenceye ve elmaslara çılgınca düşkün
Onlar, Roma'nın uygar efendileri

Frigya ovasında yetişen buğday
Acem ipeği, Mısır pamuğu
Besili sığırları Afrika'nın
Finike'nin sedir ağaçları
Ve genç kızları Normandiya'nın
Her şey, hatta dalgalar, gökyüzü
Dağlar, esen yel ve gün ışığı
Güya bu efendiler içindi

Köle doğmak boynunda bir zincirle
Sırtında bir kamçıyla
Yüreğinde bir damgayla Spartaküs
Uşaklık edeceğin saraylar yapmak
Geçemeyeceğin köprüler, sürüneceğin yollar
Çürüyeceğin zindanlar yapmak
Ve taşımak olmayan günahlarını sırtında
Doğduğun günden öldüğün güne kadar

Zincir şkandın delal e Spartakus
Wek ezman e, wek jiyan e
Wek evin e
Jı şev derketına rojê
Jı zinciran pê da dînê dirêj e
Jı diwaran pê da jiyan freh e
Lê belê delaltirê evinan
Zincir şkandın e lı dînê

Tu qe jı bir diki Spartakus
Rûye reşikê Efriqi
Tu qe jı bir diki çavên wi
Mırov ku hez kır, usa dibe hezkırın
Dı mabeyna şûr û xwin û Romiyan da ji
Wi
Xwe kuşt bo ku te ne kuji
Tu wê gavê hatıbûy lêdan
Mırın baştır e jı jiyana han

Ewên ku ne wek dılê Romiyek
Wek dılê dileki dı bın lıngan ın
Û gulçiçekan dıdın
Ramusana ewrên sıpi lı ser wan
Jı wan çiyayên Makedonyê derket
Rawirt jı deşta Macaran
Ku cihên hespên kîhêl
Û berx û karan ın
Derbaz bû jı Alpên berfin
Û jı erdê dil seranser
Wek mıstek av vexwar azadi
Û lı serê rıma xwe
Evin û xuyê eniyan dıbir
Ew, ala dilan, Spartakus

Zincirleri kırmak güzeldir Spartaküs
Gökyüzü gibidir, yaşamak gibidir
Aşk gibidir
Çıkmak geceden güne
Zincirlerden öte uzundur dünya
Duvarlardan öte yaşamak geniştir
Besbelli sevginin en güzeli
Zincirleri kırmaktır yeryüzünde

Hiç unutulabilir misin Spartaküs
Yüzünü Afrika'lı zencinin
Gözlerini unutulabilir misin
Ancak bu denli sevebilir insan
Kılıç, kan ve Romalılar arasında bile
Gönlü böylesine sevgiyle taşan
Bu adam
Seni öldürmemek için kendi öldü
Sen o zaman vurulmuşsun işte
Ölüm güzeldir böyle yaşamaktan

Bir Romalı yüreği gibi değil
Ezik bir köle yüreği gibi çiçek yetiştiren
Ak bulutların öptüğü
Makedonya dağlarından
Cins atlar büyüten, yapağı veren
Macar ovalarından
Çıkıp karlı Alp Dağlarını
Köle toprakları bir boydan bir boya aşan
Bir su gibi içip özgürlüğü
Mızrağının ucunda
Alinteri ve sevgi taşıyan
Kölelerin bayrağı Spartaküs

Ewên ku lı qesrên mermer dijiyan
Lı ser xwin û hestiyan saz bûbû şana wan
Û esilzade bûn dı saya bêbexti û peran
Tıştên ku te zani bû Spartakus
Ew qet nızani bûn
Te ku zani bû bijî bo zarokî
Dıl bîdî jînkî
Bîtewî axê maçkî
“Xwedêyek me dilan jî heye”
Lê te ev nızani bû
Jî ber ku xwedêyê dilan tune

Xızani tîşteş xırab e Spartakus
Û tîşteş xırab e nezani
Lê caran tîşteş ne xrapîr e lı dînê
Jî stû xwarkırînê
Tu jî bînketi lı dawiyê
Lı çarmîxek te can da
Lê weş stranek jî dema berê heya roja iro
Te hîni me kîr şerkîrîn weş mêrxasan
Û navê xwe, Spartakus

1964

Sen ki o mermer saraylarda yaşıyan
Kan ve kemikler üstüne şanları kurulu
Parayla, döneklikle soylu olmuş kişilerin
Bilmediği bunca şeyi bilirdin
Sen ki bir çocuk için yaşamayı
Bir kadına gönül vermeyi
Eğilip toprağı öpmeyi bilirdin Spartaküs
"Biz kölelerin de bir tanrısı vardır..."
Bunu bilmiyordun işte
Çünkü kölelerin tanrısı yoktur

Yoksulluk kötüdür Spartaküs
Bilgisizlik kötüdür
Ama hiçbir şey boyun eğmekten
Daha kötü değildir
Sen de yenildin sonunda
Bir çarımhta can verdin
Ama bir türkü gibi çağdan çağa
Erkekçe savaşmayı öğrettin insanlara
Adını öğrettin Spartaküs

1964

KEÇİKEK BI ÇAVÊN WEK CİHAN

Mın jı daran hez dıkir, rojên hanê
Keçıkek bı çavên wek cihan
Bostan dıgıhan lı ber tina rojê
Mın jı çaqılan hez dıkir, rojên hanê

Çawa bengiyê darê guzan bûm
Bengiyê roja lı coyên avê
Ew mezın bû, ez zaro bûm
Keçıkek bı çavên wek cihan

Ev e, lı dawıya hemû şerên mın
Jıyanê, yek bı yek bı te dızanım
Lê fêm dıkım ku mın wındakır
Keçıkek bı çavên wek cihan

Nisan 1964

BİR KIZ GÖZLERİ EVREN

Ben o günler ağaçları severdim
Bir kız gözleri evren
Bostanlar büyürdü gün ışığında
Ben o günler çakılları severdim.

Ceviz dallarına nasıl tutkunsam
Su arklarında titreyen güneşe
Ben çocuktum o yetişkindi
Bir kız gözleri evren.

İşte sonunda tüm savaşlarımın
Ey hayat seni bir bir çözdüm
Ve anladım yitirdiğimi
Bir kız gözleri evren.

Nisan 1964

ALLO

Ew hebû lı nav şevê
Hebûn destê wi yên tenê
Weki çavên Allo dızı bûn
Ewqas dûr bûn jı welatê minı dost
Lê ku mın destê xwe dırêj bıkira
Lı wir gul vedıbûn
Demek nu dest pê dıkır jı dengê mın
Ew kırına wan bû, mın fêm dıkır
Ew, sêhırbazên han, bermayiyên miran

Lı raweran meger, destê te fedi dıkın, lo
Destê te ku vedıkın gulan
Seriyên genımên zêrin, ezmanê şın
Rê vedıkın lı nav dılan
Hêviyan, şabûnan, jan û êşan
Û yên ku çerxa hesını dıgerının
Yên ku bı naneki dıgrın bı awayeki xuşıktırın
Destê xwe fedikar meke lo

ALLO

O vardı gecenin içinde
O'nun yapayalnız elleri vadı
Sanki gözlerini çalmışlardı Allo'nun
Öylesine uzak ki dost ülkemden
Oysa elimi uzatsam güller açardı
Yeni bir çağ başlardı sesimden
Bunu onlar yapmışlardı, anlıyordum
Onlar, o büyücüler, o şövalye artıkları

Yalvarma ellerin utanır Allo
Ellerin ki bir çiçeği açarlar
Buğday sarısını, gök mavisini
İnsandan insana açılan yolu
Umutları, sevinçleri, acıları
Ve demir çarkları çeviren
Ekmeği en güzel tutan ellerindir
Utandırma ellerini

Bıgır bı destê mın Allo
Dızani merıv çawa rûken dibe
Bı destê mın bıgır ku wek lori ye germiya mın
Pê bıgır ku giyayên teze bejn bıdın
Emê bı hevra kılamekê bıkın delal
Sedsalan paş da bihêlın

Ev sêhr wê rojeki xeraw be
Ev serpêhatiya reş a te
Helbet merıv sılav lı jıyanê dıke
Bı daran şa dibe, porê xwe dıde ber bê
De bıgır bı xuya eniya mın
Jı mırcana dema me ya hêjatırın
Emê şabûn û êşên xwe tevlihev kın

Meke, lı raweran meger, Allo
Ku destê xwe dırêjki gul vedıbın
Ku destê xwe dırêjki ew dırevın dıçın
Ew, sêhırbazên han, bermayiyên miran

1966

Tut elimden Allo
İnsan nasıl gülümser bilir misin
Elimden tut ki bir ninnidir sıcaklığım
Tut ki yeşil otlar büyüsün
Seninle bir türküyü güzelleştirelim
Yüzyılları ardımıza alalım Allo

Bu büyü bozulacak bir gün
Bu senin karanlıktaki öykün
Elbet insan merhaba der hayata
Ağaçları okşar, açar başını rüzgâra
Hadi tut alınterimden
Çağımızın o en güzel incisinden
Sevinç ve acımızı karalım Allo

Yalvarma neden yalvarıyorsun
Elini uzatsan orda güller açardı
Elini uzatsan çekip giderdi onlar
Onlar, o büyücüler, o şövalye artıkları.

1966

DERHEQA AZADÎ Û JIYANÊ

Mın ku tenahi

Wek xençereke bî hêrs kışand lî rûyê xwe

Û hez kîr jî jiyane wek barane xurt

Mın ku tîrs

Wek kaxizeke qîrêj çîrand û avêt

Û mîna destiyek kulîlk da ser dîlê xwe

Axa şîl lî bîn rojê

Dema ku zîncîr dîşîngîyan

Dema ku mîrîn belavdîkîrîn koma tîrsokan

Û dema ku ew bî çavên bel bûyî, bî neynûkên hesût

Lî sûkan, lî kunên mîşkan

Bî dîzî, bî lez û bez

Pîçûktî dîdan û dîstandî

Meşîyam û şîkand mîn kîlîtên deriyên gîran

Gîham oda çîllan

Û derbaz bûm çûm jî wê

Jî nav sedsalan, jî adetên pûç û kevn

Wek şîritek ronî ber bî pêş

Dema ku zîncîr dîşîngîyan

Dema ku mîrîn belav dîkîrîn koma tîrsokan

Mın azadî wek kîlamek berda hewan

Û ger tenahiyê

Wek xençereke bî hêrs bîkîşînim jî lî rûyê xwe

Nadîm bayê havîne ku bî porê mîn şa dîbe

Bî dîzîkên wan ên tîjî zêr

Mın ku şîkand hemû bend û qeydên dilîyê

Û tîrs

Wek kaxizek qîrêj çîrand û avêt jî dîlê xwe

ÖZGÜRLÜĞE VE YAŞAMAYA DAİR

Ben ki yalnızlığımı
Öfkeli bir bıçak gibi taşıdım yüzümde
Ve hızlı yağmurlar gibi sevdim yaşamayı
Ben ki korkuyu
Paslı bir kâğıt gibi yırtıp attım yüreğimden
Ve güneşin altında ıslak tüten toprağı
Bir avuç çiçek gibi içime bastım

Zincirler şingirdarken
Korkaklar korosu ölüm saçarken
Ve büyümüş gözleri, kıskanç tırnaklarıyla onlar
Çarşılarda, daracık bodrumlarda
Gizli gizli ve telâşla
Birbirlerine cüceliklerini satarken
Yürüdüm omuzlayıp ağır kilitlerini kapıların
Kırkınıcı odayı buldum
Geçip gittim kırkınıcı odanın içinden
Yüzyılların, geleneklerin, saçmalıkların içinden
Bir demet ışık gibi öteye

Zincirler şingirdarken
Korkaklar korosu ölüm saçarken
Özgürlüğümü bir türkü gibi saldım havalara
Ve yalnızlığımı
Öfkeli bir bıçak gibi taşısam da yüzümde
Değişmedim alınımı okşayan yaz rüzgârını
Onların altın dolu küplerine
Ben ki kırdım tutsaklık çemberlerini ne varsa
Ve korkuyu
Paslı bir kâğıt gibi yırtıp attım yüreğimden

1966

DESTÊN TIRSÊ PİR IN

Dema dıkene piçek roni ye
Piçek nisana serfiraz
Tu zarokê mın i bı dıranên xweşik
Nisana dıran xweşik

Kes nıkare rojê jı mın bıdıze
Kes nıkare mêrgan jı mın bıdıze
Kes nıkare bıdıze kulilkên mêrgan
Nisana dıran xweşik

Destên tirsê pır in metırsın
Çavên tirsê pır in, metırsın
Werın rojê bıdım we
Mêrgan bıdım we
Kulilkan bıdım lı mêrgan
Lıngên tirsê pır in, metırsın

Jı ber ku hûn jı tirsê pırtır in
Pırtır in lê çıra dıbn!

Tirmeh 1965

KORKUNUN ELLERİ ÇOK

Her gülüşte biraz aydınlık
Biraz mutlu nisan
Sen benim çocuğumsun dişleri güzel
Dişleri güzel nisan

Bu güneşi benden çalamazlar
Çayırları benden çalamazlar
Çayırlarda çiçekleri çalamazlar
Dişleri güzel nisan

Korkunun elleri çok, korkmayın
Korkunun gözleri çok, korkmayın
Gelin size güneşi vereyim
Size çayırları vereyim
Çayırlarda çiçekleri vereyim
Korkunun ayakları çok, korkmayın

Çünkü siz korkudan da çoksunuz
Çoksunuz ama yoksunuz.

Temmuz 1965

DIXWAZIM ROJÊ BIBINIM

Ez dareke biyê me
Dixwazim rojê bibinim
Guliyên xwe didim ber barana nisanê
Guliyên xwe yên zırav û nazık
Çı dibe ji zarokan ra bêjin
Zarokên ku hespan dibezin
Merivên rûtırş ra bêjin
Dixwazim rojê bibinim

Werın, rıman bavêjin em
Bevên kumên hesını
Dema ku ronıya royê ya pêşın
Lı pelên daran xıst
Bı hevra kılamên xwe bêjin
Kılama ser bıratıyê
Kılama ser dostanıyê

GÜNEŞİ GÖRMEK İSTİYORUM

Ben bir söğüt ağacıyım
Güneşi görmek istiyorum
Dallarımı nisan yağmuruna bırakıyorum
Körpe ve incecik dallarımı
Ne olur çocuklara söyleyin
At koşturan haşarı çocuklara
Yüzü gülmeyen adamlara söyleyin
Güneşi görmek istiyorum

Mızraklarımızı atalım
Tolgalarımızı atalım
İlk gün ışığı yapraklara değerken
Bir ağızdan türkümüzü söyleyelim
Kardeşlik üzerine türkümüzü
Dostluk üzerine türkümüzü

Ez newalek ım lı gulanan
Beybûnan mezin dıkım, pûng û oncê
Spindaran û darên biyê
Beqan metırsinin, kewzeyan mepelıxının
Çaqılan meêşinin
Gava jı mın derbaz dıbın

Ez gırti me bırano
Dıxwazım rojê bıbinım
Pariyek ezman lı pışt pençıra mın
Bihêlın ez bıçım
Mın mebin ber guleyan, bırano

Werın, rıman bavêjin em
Bavên kumên hesını
Dema ku ronıya rojê ya pêşin
Lı pelê daran xıst
Bı hevra kılamên xwe bêjin
Kılamên ser bıratıyê
Kılamên ser dostanıyê

Tebax 1965

Ben bir dereyim mayıslarda
Papatyaları, düğün çiçeklerini, yoncaları
Söğüt ağaçlarını büyütürüm
Kurbağaları ürkütmeden, yosunları ezmeden
Çakıl taşlarını acıtmadan geçin
Ne olur sularımdan geçerken

Ben bir tutsağım kardeşler
Güneşi görmek istiyorum
Bir dilim gök penceremin ötesinde
Beni bırakın oralara gideyim
Kurşunlara götürmeyin beni kardeşler

Mızraklarımızı atalım
Tolgalarımızı atalım
İlk gün ışığı yapraklara değerken
Bir ağızdan türkümüzü söyleyelim
Kardeşlik üzerine türkümüzü
Dostluk üzerine türkümüzü

Ağustos 1965

JI NERONEKÎ RA

Ez dileki baş ım, Nerono
Nakenım ji
Lê ger bixwazi dıkenım bo te
Nıkarım kılaman bêjım
Çıqa dilê mın bixwaze ji
Û çıqa delal be ji dengê mın
Ka reşik hene lı wır, lı Harlemê
Ku nivê şevê wan kaş dıkın dıbın
Bı qebzê şeşarê lı sêri dıxın
Çavan kor dıkın
Û dibên
"Me naxwazın, pırs hemû ev e!"
Ka ew reşikên Harlemê
Hin ji mın azadtır ın
Bawer ke
Ez yeki Harlemi me, lê dengê xwe nakım
Stûyê xwe yê zırav xar dıkım
Nerono!
Bo mın qet xwe acız meke
Qet meêşine canê xwe yê şirin
Ez dilekê bêdeng ım
Ne dıkenım, ne ji kılamân dıbêjım

1966

BİR KÖLE'DEN BİR NERON'A

Ben iyi köleyim Bay Neron
Gülmem bile
Ama isterseniz sizin için gülerim
Ben türkü söyleyemem
Canım ne kadar istese de
Ve ne kadar güzel olsa da sesim
Orada zenciler var ya, Harlem'de
Geceyarıları yaka paça götürülen
Başlarına tabanca kabzaları ile vurulup
Gözleri kör edilen
Ve
"Bizi istemiyorlar, işte o kadar!" diyen
Hani o Harlem'deki zenciler
Belki de benden daha özgürdüler
İnanın bana
Ben bir Harlemliyim ama söylemem
Bükerim kıldan ince boynumu
Susarım
Hiç üzülmeysin benim için
Tatlı canınızı hiç sıkmayın ne olur
Ben uslu köleyim Bay Neron
Ne güler, ne de türküler söylerim.

MIRİNO RABIN

Baran kevîrê kûçeyan dıŝo
Pelên daran serbîser ilon
Lı jêr çem dîmeŝe, westiyayi
Dıkışine rojê û ŝaxên daran
Dıkışine beyarên sor, zer û mor

Bı hewayê paqış singê xwe tiji dıkım
Lı ser kevîrên şıl dıçım û têm
Jı ber deriyên bı hesın gırti
Jı ber perdeyên kıŝandi
Lı rûyeki dıgerım, jini û bı ken

Ango ev der kûçeyê mıriyan e
Ango tu tırs i, ser çavan
Ango wala şıl dıbın kevîrên kûçeyan
Wala dıbezine roj lı ezman
Hespên xwe yên perçemsor
Lı her der, lı çarkoŝe tırs e
Dılize, hıldıpeke, reqsê dıke
—Lê belê, ka lı vır jini hebûn?

—Binhêr ev ın:

Yek saniyekê dıkışine bı xof
Yek dıkışine rûyê xwe yê zer û zepal
Û yek lerza xwe dıkışine, jê bêzar nabe
Mırino rabın!

ÖLÜLER UYANINIZ

Kaldırım taşlarını yağmur yıkıyor
Yapraklar baştanbaşa eylül
Aşağıda ırmak yorgun akıyor
İçinde güneşi, meşe dallarını
Ve kırmızı, sarı, mor renkte yamacı taşıyor

Sağlam havayı göğsüme doldurup boşaltıyorum
Islak kaldırım taşlarını arşınıyorum
Demir sürgülü kapıların
Çekilmiş perdelerin önünden
Yaşıyan ve gülen bir yüzü arıyorum

Demek burası ölüler sokağı
Demek siz korkusunuz, tanışalım
Demek boşuna ıslanıyor kaldırım taşları
Ve boşuna koşturuyor güneş
Gökyüzünde kızgın yelesi atlarını
Bütün köşe başlarında korku
Oynayan, sıçrayan, danseden korku
—İyi ama burda yaşıyanlar vardı
—İşte! Bakınız..
Biri bir saniyeyi taşıyor ürpererek
Biri sapsarı yüzünü taşıyor
Ve biri titremesini taşıyor bıkmadan
Ölüler uyanınız!

Saet bû heyşt, hin tu xew da yi?
Saet bû heyşt
Ango pıçek hêvi, pıçek bêzari
—Çayeke dın venaxwi?
—Pênci qurış têri te ye
—Jı te ra lez û bez û rojek tevayi
—Saet jı neh ra pır maye?
Saet bû neh, saet bû neh, me fêm kır êdi
Saet bû neh, bo çûna kiderê?
Bo hezkırına çı saet bû neh?
Tira dirêj û ya kurt tım bı dû hev ın
Saniyeyên bê dawı
Ku lêdixe mina zengıleki dinan
Mırino rabın!

Maseyek, kursiyek û merıvek
Çawa jı bı masê gırıtiye merıv
Ev çı mase ye lo, bo çı ye?
Ka merıv dıçe ku, jı wê derbaz dıbe?
Dıkare merıv bıçe sıbeyeke ilonê?
Bıçe evinekê, gulekê, tenahiyê?
Kursiyo!
Ango sed cari, hezar cari kursi
Maseno, kursino!
Ma hûn jı ber vê usa stûxar ın
Mırino rabın!

Ma tune taveke we?
Qe nebe rojeke payizê?
Û hez dıkın caran
Jı peleke daran, meha ilonê?
Hûn, qor bı qor, kaxızên ıskambilê
Ma rojeke we tune qet
Ku nişan de hêrsê, şabûnê, serbılındiyê?

—Saat sekiz uyuyor musun?
Saat sekiz
Yani biraz umut, biraz cansıkıntısı
Bir çay daha içer misin?
—Sana elli kuruş yeter
—Sana telâşlar ve bir gün boyu
—Saat dokuza çok var mı?
Saat dokuz, saat dokuz, anladık işte
Saat dokuz, nereye gitmek için
Neyi sevmek için saat dokuz
Yelkovan akrep, akrep yelkovan
Saniyeler!
Bir deli çingırağı gibi çalan
Ölüler uyanınız!

Bir masa, bir sandalye, bir adam
Nasıl da tutunmuş masanın kenarından adam
Bu masa ne masası böyle
Yani nereye geçip gidilir burdan
Örneğin gidilir mi bir eylül sabahına
Bir aşka, bir çiçeğe, yalnızlığa
Sandalye!
Yani yüz kere, bin kere sandalye
Masalar, sandalyeler!
Siz bundan mı iki büklümsünüz böyle
Ölüler uyanınız!

Sizin bir güneşiniz yok mudur
Hiç değilse bir sonbahar günü
Ve sever misiniz
Bir yaprağı eylül ayında
Siz ey dizidizi iskambil kâğıtları
Bir yüzünüz yok mudur sizin
Öfkeyi, sevinci, onuru taşıyan

—Tiri bı çı ye? Ha, baş e..
Lê sêv, lê zeytûn
Lı vır qet adet-usûlek tune?
Ku merıv bıghine nin
Tenê nanê xwe..
—Tê dıghêm
—Lı wir zaro hene..
—Tê dıghêm
—De hemû bı hevra: nan!
Nan, sed cari, hezar cari nan!

Ma jı vê ye, hûn usa xûz ın?
Jı vê ye mıja rûyê we?
Derbazbûna saniyan wek pırıkan
Û serjêkırına dıl tım û tım
Ewqas xelkê kor lı kûçe û kolanan?

Pıştire ıskambilên bêdawi
Pıçek bezik û pıçek ji pokêr
Ango bo pirozkırına reveki
—çı dibê, carek dınê bıızın?
—Lı der baran e
—Destê te xırab e, talya te naşuxule
—Tırs û xem lı rû te naşıkê
—Ma te taxım vekır?
Kuçe hêdi hêdi pır dıbın
Sısti, bêzari, qurmiçıkên henıyan
Merıv nêzi mırınê dıbe hêdi hêdi
Mırino rabın!

—Üzüm kaç kuruş? Demek öyle..
Ya elma, ya zeytin?
Burada bir alışkanlık yok mu?
Yani insanı ekmeğe götüren bir yol
Yalnız kendi ekmeğine..
—Anlıyorum
—Orda çocuklar var..
—Anlıyorum
—Hadi bir ağızdan: ekmek!
Ekmek, yüz kere, bin kere ekmek!

Siz bundan mı böyle kambursunuz
Bundan mı yüzünüzdeki sis
Birer örümcek gibi geçişi saniyelerin
Ve yüreğin boğazlanması durmadan
Kör kalabalığı sokakların bundan mı

Sonra bitmeyen iskambiller
Biraz bezik, biraz da poker
Yani bir kaçıışı kutlamak için
— Bir el daha oynıyalım mı?
— Dışarda yağmur var
— Kötü bir el, şanssızsınız
— Yüzünüze endişeler yakışmıyor
— Takım mı açtınız?
Sokaklar giderek çoğalır
Yılgınlık, bezginlik, alınlarda çizgiler
Giderek bir ölüme yaklaşılır
Ölümler uyanınız!

Meriv çavên xwe çawa dıkuje?
Çawa germiya nihêrinekê?
Û çawa bêdeng dımine lı jıyanek dırêj?
Bırano, qet kulmek we tune?
Bo gıhana êvareke bê tırs
Bo hışyarbûna sıbeyeke bê xem
Kulmek!
Bo jı şevê derkevın rojê

Ango ev kûçeyê mırıyan e
Ango tu tırs i, ser çavan
Ango wala şıl dıbın kevırın kûçeyan
Û wala dıbezine roj lı ezman
Hespên xwe yên perçemsor

Yek saniyekê dıkışine bı xof
Yek dıkışine rûyê xwe yê zer û zepal
Yek lerza xwe dıkışine tım û tım
Mırino rabın!

1966

İnsan gözlerini nasıl öldürür
Nasıl bir bakışın sıcaklığını
Ve nasıl susar bütün bir hayat
Sizin bir yumruğunuz yok mudur
Varmak için korkusuz bir akşama
Tasasız bir sabahta uyanmak için
Bir yumruk!
Gecedен gündüze çıkmak için

Demek burası ölüler sokağı
Demek siz korkusunuz, tanışalım
Demek boşuna ıslanıyor kaldırım taşları
Ve boşuna koşturuyor güneş
Gökyüzünde kızgın yelesi atlarını

Biri bir saniyeyi taşıyor ürpererek
Biri sapsarı yüzünü taşıyor
Biri titremesini taşıyor bıkmadan
Ölüler uyanınız!

1966

KILAM

L1 serê me şewqa roje
J1 porên me av dîçe
Wext dîzê
Ax dîzê
Dengê me delal dibe, hoo!

Merivê piçûk, merivê piçûk
Neynûkên xwe bîkşine
Hêrsê berde merivê piçûk
Berde şûr bîçe

Were sorsorika mîn, xuşka mîn
Were gulyê çınara mîn
Erdê nisan û gulanê
Çemê mîn, sıfar û nıfta mîn
Werın hemû
Yên ku xuyê eniyan ewqas xweşik in

TÜRKÜ

Başımızda gün ıştır
Saçlarımızdan geçer su
Doğurur zaman
Doğurur toprak
Sesimiz güzelleşir güzelleşir heyy!

Küçük adam küçük adam
Çek tırnaklarını küçük adam
Bırak öfkeni
Bırak kamçını git

Gel benim gelinciğim kardeşim
Gel benim çam dalım
Nisan mayıs toprağım
Irmağım, bakırım, petrolüm
Alınteri bukadar güzel olanlar!

Em jî kevıran rûkeni çêdıkın
Hesınê me dıbe şabûn
Pırên me lı navbera dılan ın
Destên ku bı hev dıgrın
Ev ın zıncirên me

Merivê pıçûk, merivê pıçûk
Cızmên xwe bavê
Bavê hêrsa xwe
Bavê şûr were

Were ciyê ku çıklên sêvan
Bo hemûyan vedıkın
Were bıratıya zeviyên porzer
Rê û avahiyan
Were dengê me, merivê pıçuk
Dengê me delal dıbe, ho!

1967

Biz taştan gülümseme yaparız
Demirimiz olur sevinç
Gönülden gönüledir köprümüz
Birbiriyle tutuşan ellerdir
Bizim zincirlerimiz

Küçük adam küçük adam
At çizmelerini küçük adam
Bırak hırsını
Bırak kamçını gel

Gel elma dallarının
O herkes için açtığı yere
Yeşil saçlı ekin tarlalarının
Yolların, yapıların kardeşliğine
Gel sesime küçük adam
Sesimiz güzelleşir güzelleşir hey!

Mart 1967

EZ IM TÊM

Ez ım têm
Jı dili û birçitiyê
Têm bı barê dem û çaxan
Dı guhê mın da galegala şevên ar û şewatê
Dı çavê mın da roj
Dı çavê mın da kela avakırına her tışti jı nu va

Ez ku pıtıkên berşir ım
Karker ım, birçitiya mın wek kêreki tûj
Ez ku erdên suketi me
Bı zincirên xwe yên hezarsali têm
Bı singê xwe yê dji fişengan têm
Xuyê eniya mın al e
Çavên mın wek fişeng
Bı kulmên xwe yên waryoz têm

BEN GELİYORUM

Ben geliyorum
Açlıktan ve tutsaklıktan
İçimde biriken çağlarla geliyorum
Kulaklarımda cehennem gecelerinin uğultusu
Gözlerimde güneş
Gözlerimde herşeyi yenibaştan kurmanın tutkusu

Ben ki tüyü bitmemiş çocuklarım
Açlığı bıçak gibi bilenmiş bir işçiyim
Ben ki küskün topraklarım
Binlerce yıllık zincirlerimle geliyorum
O kurşunlara karşı göğsümle geliyorum
Alterimi bayrak
gözlerimi kurşun
yumruklarımı gürz yaptım geliyorum

Ç1 ew malên ber behrê
Ku bayên berêvarê pê şa dıbin
Ç1 camekanên mobilyan
Ç1 pere, evin û şan
Ew trampêla ku we mina çivikekê dıbe
D1 bira mın da nine

J1 bo mın jiyan
Kılamek e, dıbım lı pêş gelean
Stû xar nakım lı ber tu zordesteki
Tu şaheki bı pênc quruşi nadım
Ez kılama wan kesan dibêjım
Ku jiyanê lı eniya xwe delal dıkın
Destê mın dirêj dıbe destê hemû mirovan
Ewên ku mına destê dosteki
bı kerpiç dıgrın
Ewên ku jı sitılên sor hesın dirêjının

Ez ım têm
J1 dili û birçitiyê
J1 wan mirovan têm
Ku riyên xwe bı sebir dirêj dıkın
Ku rojê sê caran ceh dihêrinın
Xuyê eniya mın al e
Çavên mın wek fişeng
Bı kulmên xwe yên waryoz têm

1967

Ne ikinci rüzgârlarının okşadığı denize bakan evler
Ne mobilyacı vitrinleri
Ne sevda, para ve ün
O sizi bir kuş gibi götüren otomobil
umurunda değil

Benim için yaşamak
Kalabalıklar önünde taşıdığım bir türküdür
Boyun eğmem hiçbir zorbanın önünde
Hiçbir krala metelik vermem
Ben alınlarında yaşamayı güzelleştirenlerin
Gözleriyle toprak konuşup
Dudaklarıyla toprak öpüşenlerin türküsünü
söylerim

Ellerim uzanır bütün insanların ellerine
O bir dost eli tutar gibi
Tuğla tutan insanların
O kızgın kazanlardan demir döken insanların

Ben geliyorum
Açlıktan ve tutsaklıktan
Sakallarını sabırla büyüten
Üç öğünde üç kez arpa öğüten insanlardan
Alın terimi bayrak
gözlerimi kurşun
yumruklarımı gürz yaptım geliyorum.
Ocak 1967

PRANGA

Mın ku dıxwast hez bıkm tenê
Jı we, jı çolan, jı rojên havinê
Mın ku dıxwast ba derbaz be jı porê mın
Mina destê jinekê
Hesenek heye lı wır, lı gundê çıyan
Hin kes pê şa ne bûye
Elifek heye por şe ne bûye
Mın dıxwast bê çavêş mezın bın
Ma ev pranga bo çı ne?

Ka mın şına kê xwastiye
Fişengên mın tunın
Tunın têlên mın ên sincikin û zindanên mın

Kılameki dıbêm tê da roj heye
Keda destan, erd û jıyan
Mın guh dıda destên we tenê
Çavên we yên dost û heval
Ma ev pranga bo çı ne?

PRANGALAR

Ben ki yalnızca sevmek isterdim
Sizi, kırları, yaz akşamlarımı
Bir kadın eli gibi geçsin
İsterdim saçlarımdan rüzgâr
Bir Hasan var orda dağ köylerinde
Daha hiç okşanmamış
Bir Elif var saçları taranmamış
Trahomsuz büyüsünler isterdim
Öyleyse nedir bu prangalar

Ben kimin ağlamasını istedim ki
Yok ki benim kurşunlarım
Dikenli tellerim, taş duvarlarım yok ki

Bir türkü söylerim güneş vardır içinde
Alinteri, toprak ve hayat
Beni elleriniz ilgilendirirdi
Gözleriniz o hilesiz ve dost
Öyleyse nedir bu prangalar

Zarokan mezin ne kın em, bo şûran
Zarokan mezin ne kın em bo giriyê
Daran mexeyidinın jı xwe
Me ku qumbele zêde ne kırana, zêde dibûn şabûn
Me ku rık tûj ne kırana, çawa xweşik dikenin

Ger dıl bıkira me, parva dıkır roja ku hiltê
Yek dibûn destên me û kılâmên me
Ger dıl bıkira me, parva dıkır pariyek nan
Dılê pelên daran çawa şa dibû
Zarok çawa mezin dibûn, serfiraz

Ka mın jı we dılopek şinkayi veşartıye?
Ka kijan behr mın jı we revandiye?
Kijan baran û hebên şevnemê
Mın jı we ra şîer dianin, mehên nisanê
Tenahiya xwe diani bo hûn pê germ bın
Ma ev pranga bo çi ne?

Ka mın şına kê xwastiye?
Fişengên mın tunın
Tunın têlên mın ên sincıkin û zindanên mın

1967

Çocukları kılıçlara büyütmeyelim
Çocukları ağlamaya büyütmeyelim
Ağaçları küstürmeyelim kendimizden
Bombaları çoğaltmasak sevinçler çoğalırdı
Kinleri bilemesek ne güzel gülümserdik

İstesek bölüşürdük doğan günü
Birleşirdi ellerimiz ve türkülerimiz
İstesek bölüşürdük bir dilim ekmeği
Ama ne çoğalırdı yaprakların sevinci
Ne mutlu büyürdü çocuklar

Ben sizden bir maviyi gizledim mi
Hangi denizleri kaçırdım sizden
Hangi yağmuru, çiğ tanelerini
Size şiirler getirirdim, nisan aylarını
Yalnızlığımı getirirdim ısınmanız için
Öyleyse nedir bu prangalar

Ben kimin ağlamasını istedim ki
Yok ki benim kurşunlarım
Dikenli tellerim, taş duvarlarım yok ki

Ocak 1967

DERİYÊN BAJARÊ KÛD

Mina bengiyeki kışand mın
Xuriya bışkuyekê lı dîlê xwe
Şerê mın
Bo rojên delal bû

Hın caran
Birekek xwe berdîde evina mın
Şaxê brûskê û perê şîr
Jı gele xewên kûr
Jı hezazan derbaz bûm hatım
Lê pê ketım mam
Lı deriyê bajarê kûd

Ez kılameki cihani bûm
Kefa kulilkan
Lı sinorê serfirazi û xemginiyê
Lı tama sêvekê û nişkava lı Mêrihê
Lez û beza mın usa
Dıgha quntarên çıyan û avan
Ez jı deryayên erd û êzmin derbaz bûm hatım
Lê pê ketım mam
Lı deriyên bajarê kûd

KÖTÜRÜM ŞEHRİN KAPILARI

Sevda gibi taşıdım içimde
Bir tomurcuğun gerilimini
Kavgam
Güzel günler içindi

Kimi zaman
Bir törpü gibi iner sevdama
Şimşeğin dalına, şiirin kanadına
Nice dev uykulardan
Bataklıklardan
geçip geldim de
Takılıp kaldım işte
Kötürüm şehrin kapılarına

Evrensel bir türküydüm
Bir çiçek köpüğüydüm
Mutluluğun ve hüznün ayrımında
Bir elma tadında ve ansızın Merih'te
Öylesine yansırdaydım
Dağ eteklerine, sulara
Evren denizlerini aşmış geldim de
Takılıp kaldım işte
Kötürüm şehrin kapılarına

Ev "bajarê deng wındakiri" ye
Çav û hêviyên xwe
Ev bajarê bê şin
Bê şîr û kîlam
Bê kezew

Lê koma bomiyê çıye dızanım
Zanım merivê ku dibe
kevireki hışk û hol
Lê her kevır piçek çim e, piçek bayê bîharê
Her tari piçek ronî ye, piçek mana roniyê
Heylo, deriyên bajarê kûd!

Disa ji ezê bîkşinım mina evinê
Xuriya bîşkuyê dilê xwe
Û şerê xwe
Wê pêşkêş kım bo rojên delal

Bu "sesini kaybeden şehir"
Gözlerini ve umutlarını
Bu mavisiz
Şiirsiz
Yüreksiz şehir

Ama bilirim aptallığın toplamını
Bilirim
Taşa dönüşen insanı
Her taş biraz çimendir ve bahar yeli
Her karanlık biraz ışıktır, biraz ışığın anlamı
Ve ey kötürüm şehrin kapıları!

Yine de bir sevda gibi taşıyacağım
İçimdeki tomurcuğun gerilimini
Kavgamı
Güzel günlere adayacağım

KAWOS

Mın dîlê xwe lı bın tavan peht
Kılda azadiya xwe lı êzmin
Amêlkan, Amêlkan
Derbaz ne be jı ezmanê mın

Çavê zarokên xwe veşart mın
Lı vê kozıka qamişin
Ev giyayê mın e, ava mın e, erdê mın
Destê xwe bıqşin

Bejn dıde bırınc
Jıyan gulvedıde, ba dıbe lı dıl û hunavê mın
Ev giyayê mın e, erd û ava mın
Destê xwe bıqşin

ÖCÜ

Yüreğimi güneşlerde pişirdim
Göklere kazıdım özgürlüğümü
Amerika Amerika
Geçme benim göğümden

O saz kulübede
Çocuklarımın gözlerini gizledim
Orada uyur benim mavilerim
Dokunma

Pirinçler boy verir
Yaşamak çiçeklenir, savrulur içimde
Bu benim otum, suyum, toprağım
Dokunma

Ahan jî te ra mîrîn
Amêlkan, Amêlkan
Evana marên walatê mîn in
Dîji pola
Evana bambûyên welatê mîn

Hin ku çuklata te dî gewriya te da
Hin ku te puroya xwe nekîşandiye
Hin ku têr ne bûyi jî germiya nîvînan

Ahan jî te ra mîrîn, cardîn welatê xwe ne bine
Cardîn ne bine şevên Saygonê
Lî wir lî benda te ye jinek bejnîzîrav
Û hêviyên ku bî salan cîviya bûn
Cardîn ne bine

Jî çarali dînê
Rê dîghên Newyorkê
Nîft, sîfar û bîrînc
Û pariyên ku jî me hatîne dîzin
Û kena zarokên me ku hatîne kuştin
Megîhe wan

Heylo, mîrîna zer a çavşîn
Amêlkan, Amêlkan
Herdu çaw wek du gule
Kawosa evînan, pîtîkan, gulan
Amêlkan, Amêlkan

Al sana ölüm
Amerika Amerika
Bunlar yılanları ülkemin
Çeliğe karşı
Bunlar bambuları ülkemin

Çikolatayı çiğnemedem
Püronu tütürmeden
Yataklara doymadan

Al sana ölüm varma ülkene
Varma Saygon gecelerine
Orda bekler ince bir kadın
Ve yıllarca önce kurulmuş umutlar
Varma

Dünyanın dört bir ucundan
New York'a yollar varır
Petrol, bakır ve pirinç
Ve çalınmış lokmalarımız
Öldürülen çocuklarımızın gülümsemesi
Onlara varma

Hey gök gözlü sarışın ölüm
Amerika, Amerika
İki gözü iki kurşun
Sevgilerin, bebeklerin, güllerin öcüsü
Amerika, Amerika

DARÊ SERSALA NU

Mina şûşekê ketın ji ajansan
Sıbeha sersalê bû lı dinya me
Dıbe hûn dı xeweke kûr da bûn
Lı paş we şeveke westiyayi
Dıbe rojê da bû çavên we
Lı wır, lı çolan, ciyeke bêdeng
Mina şûşekê ketın ji ajansan

Min ev dar ji ağır û şewatê revand
Bıgrın bıxemilinin vê çekemê bı diyariyan
Wê bıxemilinin bı birçitiyê, bı reşıkan
Çawa lê dışkên qeyzer û sultan
Bı debaban, bı qumbele û guleyan
Hin nu mırı bûn, bınhêr, çıqa germ in
Bıgrın van dılana, van çavana
Ev zarokên Wietnami ne, bıgrın
Dara xwe pê bıxemilinin
Jı we ra serfirazi dıxwazım, mirên mın

Ango tım kulilk dıbın, usa
Lı dinya te hidrojen tunın
Û lı welatê te
Dıldari nayê dardakırın

NOEL AĞACI

Ajanslardan bir cam gibi düştüler
Yılbaşı sabahıydı dünyamızda
Belki mışıl mışıl uykulardaydınız
Ardınızda yorgun gece
Belki gün doğmuştu gözlerinize
Oracıkta kırların kuytusuna
Ajanslardan bir cam gibi düştüler

Bunu ateşlerden alıp getirdim
Bu çamı süsleyin armağanlarla
Onu açlıkla süsleyin, zencilerle
Ne yakışır krallar, prensesler
Tanklarla, bilyeli bombalarla
Yeni ölmüşüler sınımsız getirdim
alın bu yürekleri, bu gözleri alın
Bunlar Vietnam'lı çocuklar, alın süsleyin
Size mutluluklar dilerim baylar

Demek hep çiçekler olur böyle
Senin dünyanda hidrojenler yok
Kurşuna dizilmez aşk ülkende

KILAMA LEŞKERE AMÊLKANÊ

Kingê lı ezmanê gulanê bınhêrım
Kingê lı ceh û genımên ku bejn dıdın
Kingê lı çıvık û kulilkan bınhêrım
Çavên xwe
Jı destên xwe dtrevinım

Çıvık dıfırın Wietnam, Wietnam
Zarok dıleyızın, jın kılaman dibên
Lı ser rêyan kulilk stûyên xwe dirêj dıkın
Wietnam, Wietnam

Destê mın ronıya royê gulebaran kırın
Kenê zarokan, dengê çıvıkan
Destê mın kuştın
Kılamên payızê
Germiya jınên cıwan
Hêviya kalên ku cot dıkırın

Mın şer kır bı malan, bı çıvıkan, bı kulilkan
Mın kuşt dıldari û serbılindi
Bı van herdu destên mina cendirme
Lı du ali mın

Ger sedin sal bên û derbaz bın ji
Ger şev bıghê dawı ji
Lı kaliforniyê, lı Missisipi, lı Oregonê
Çıvık û zarok, şîer û kılam
Wê destê mın nişandın
Wietnam, Wietnam

AMERİKAN ASKERİNİN TÜRKÜSÜ

Bir mayıs göğüne baksam
Boyveren ekinlere baksam
Çiçeklere, kuşlara baksam
Ellerime bakamam

Kuşlar geçer Vietnam Vietnam
Çocuklar oynar, kadınlar türkü söyler
Boynunu uzatır yol boyunca çiçekler
Vietnam Vietnam

Ellerim gün ışığını kurşuna dizdiler
Çocuk gülüşlerini, kuş seslerini
Ellerim kurşuna dizdiler
Sonbahar türkülerini
Sıcaklığını genç kadınların
Umudunu tarla süren ihtiyarların
Ellerime bakamam

Ben savaştım evlerle, kuşlarla, çiçeklerle
Ben öldürdüm sevdayı ve onuru
İki yanımda iki jandarma gibi salınan
Bu ellerle

Yüzyıllar geçip gitse de
Kavgı bitse de
Kaliforniya'da, Misisipi'de, Oregon Gölü'nde
Kuşlar, çocuklar, şiirler, türküler
Gösterir ellerimi
Vietnam Vietnam

KILAMA ŞOREŞGER

Bo biranina Reşîte Kurd

Himber mîrinê şoreş jîyan e
Şoreş sîbehek
Şoreş ajek e
Şoreşger ku sorgul e bî rengê xwin
Dî wi da berxwedan e mîrîn

Çîra dîbe bazûyê lî kêr ne ketî
Dîlê jî evîn û guleyan ra venebûyî

Şoreş kîlamek e
Şoreş dînyayek
Çî poxzin, çî şên
Ava darê ye, jî jîyanê derbaz dîbe dîçe

DEVRİMCİNİN TÜRKÜSÜ

Kürt Reşit'in anısına

Ölüme karşı yaşamadır devrim
Devrim bir sabah
Devrim bir sürgün
Devrimci ki kan kırmızı bir güldür
Devrimcide bir kavgadır ölüm

Neye yarar bıçağa değmiyen bilek
Sevgiye ve kurşuna açılmayan yürek

Devrim bir türkü
Devrim bir evren
İster kederli, ister şen
Bir özsudur yürür geçer yaşamının içinden

Mın ku hez kırıye mina guleyeki
Jı sol û sımêla xwe
Mın ku şîer daye çıyan
Sol û sımêla mın hez kırıne jı şer

Mesekın, mırın lı ciyê sekıninê ye
Bımeş ber bı kulilkan, ber bı ajan
Bıçe şer, çawa dıçı cejnán

Çıra dıbe bazûyê lı kêr ne keti
Dılê jı evin û guleyan ra venebûyi

Şoreş kılamek e
Şoreş dınyayek
Çı pozzın, çı şên
Ava darê ye, jı jiyanê derbaz dıbe dıçe

Ben ki bir kurşun gibi sevmişim
Potinimi, sakalımı
Ben ki dağlara şiir vermişim
Potinim ve sakalım sevmiş kavgayı

Durma, durduğun yerde ölüm
Yürü çiçeklere, sürgünlere
Git savaşa gider gibi düğünlere

Neye yarar bıçağa değmiyen bilek
Sevgiye ve kurşuna açılmayan yürek

Devrim bir türkü
Devrim bir evren
İster kederli, ister şen
Bir özsudur yürür geçer yaşamanın içinden

KILAMA CIWANIYÊ

Ez xort ım, avan ez anim dînê
Avên zelal ku lı wır lı zinaran dıxın
Lı wır ku gurina ewran û dilana brûskê bû
Hêfe ku merıv xwe wında bıke dı galegala
biraninan da
Werın, em kulilka hevır kın dı bihna porê we yê
delal da

Lingê mın xıp û xasi ne
Maçên mın tıp û tazi ne, roj hiltên jı şahiya mın

Ez xort ım destê mın bayê zeman
Lê dıxım waryozên xwe lı barikatên dewran
Lı tevlıheviyê
Lı kederê
Çıkek, gulek, hêviyek
Dı vê reqsa jiyanê ya din da

Her sıbê sılavek jı jiyanê ra
Navê destgırtiya mın tım dı bira mın da
Ahan ber bı te têm
Ber bı çavên te ku gula hunarê vedıkın
Heylo, pirika dewranan
Mın varyozê xwe lê xıst û vêxıst brûskê ezmanan
Derbaz bûm jı têlan, çit û çeperan
Lingê mın xıp û xasi
Maçên mın tıp û tazi, roj hiltên jı şahiya mın

GENÇLİK TÜRKÜSÜ

Ben gencim sular doğurdu beni
Orada kayalara çarpan aydınlık sular
Orda ki gök gürültüsü ve şimşek şöleniydi
Yitmeye değmez anıların uğultusunda
Önce çiçekler yoğuralım saçınızın baygın kokusunda
Ayaklarım çırcıplak
Öpüşlerim çırcıplak güneşler doğar kahkahamdan

Ben gencim ellerim zaman yeli
Balyozumu vururum çağların barikatına
Arapsaçlarına
Ve kedere
Bir kıvılcım bir gül bir umut
Bu yaşamının çılgınca dansında

Tutup hergün yaşamayı selamlamak
Gözlerimde tütüyor sevgilimin adı
Sevgilim yani suların sürüklediği yaprak
İşte sana varıyorum ille de bir yere varılacaksa
Gözleri nar çiçekleri açan sana
Ey öcü çağların kocakarısı
Balyozumu vurdum ve yaktım gök şimşeğini
Telörgüleri çitleri aştım duvarlardan
Ayaklarım çırcıplak
Öpüşlerim çırcıplak güneşler doğar kahkahamdan

KURÊ AŞWAN

Êdi ne evindareki han e Kurê Aşwan
Ku hêkê kewan kom dıkr lı çolan
Û dıgot tolaziya xwe bı fitikê
Û keçeke weremi nine êdi
Destgirtiya wi

Aliyek mın hebû Wiktorya
Dı birên kûr û bédeng da
Şerên bı lez lı benda mın in niha
De yalla!

Aha dıldara mın
Lı benda mın e lı rêgihana lûleyan
Ev kılama sedsala bistan e
Ya merivên agirin
Bı dilê tenik nay gotın

DEĞİRMENCİNİN OĞLU

Kırlarda keklik yumurtası toplayan
Ve avareliğini ıslıkla çalan
Bir sevdalı değil artık değirmencinin oğlu
Ve onun sevgilisi
Veremli bir kız değil artık

Viktorya bir yanım vardı
Sessiz yatan kuyularda
Hızlı kavgalar ünlüyor şimdi beni
Hayda!

İşte sevgilim
Bekliyor beni namluların kavşağında
Yirminci yüzyıl şarkısıdır bu
Ateşten adamların
Yufka yürekle söylenmez

Tu poxziniyeke dereng keti yi
Jı romanên sedsala nozdeh
Lê bedewiya xwekuştinê
Edi hedûra kesi nayine

Ev kılama sedsala bistan e
Çûn ber bı mırinê, bı ken
Ne jı heznekırına jiyanê
Mırın jı bo zarokan û gulan
Kurê Aşwan!

Wiktorya ma êdi lı dûr
Şerên bı lez gazi mın dıkın nıha
De yallah!

Institut kurde de Paris

Sen geç kalmış bir hüzünsün
Ondokuzuncu yüzyıl romanlarından
Ama kimseleri avutmuyor
şimdi intiharların güzelliği

Yirminci yüzyıl şarkısıdır bu
Ölüme güler yüzle yürümek
Yaşamayı sevmemekten değil
Çocuklar ve güller için ölmek
Değirmencinin oğlu!

Viktorya kaldı uzaklarda
Hızlı kavgalar ünlüyor şimdi beni
Hayda!

Institut kurde de Paris

ERNESTO CHE GUEVERA

Gulek ket lı çiyayên And
Dılê mın wi bıpêçe
Bıpêçe ku bıla bıji rındi
Bıla bıji camêri, rasti, bedewti
Bı usûl bıpêçe, ew duweroj e

Bışku vedıbe, dıbe Guevera
Av dıçe dıbe Guevera
Dewran tê dıbe Guevera

Ezman, ezmanê bê dawı, yê me hemûyan
Ger bızanın dınya, ya me hemûyan
Hezkırın û jıyan bı dıleki
Menewşên ku bı dılopek xwin dareki çınarê
mezın dıkın

Û dıkevın erdê

ERNESTO CHE GUEVERA

Bir çiçek düştü And Dağlarında
Sarmala onu yüreğim
Sarmala ki yaşasın iyilik
Yaşasın yiğitlik, doğruluk, güzellik
Sar onu usulca, o gelecektir

Tomurcuk açar olur Guevera
Su akar olur Guevera
Zaman olur, olur Guevera

Gök, o sonsuz gök, hepimizin
Bilsek yeryüzü hepimizin
Sevmek ve yaşamak bir yürekle
Bir damla kandan büyütüp bir çınarı
Toprağa düşen menekşeler

Roja ku zıncira dawî şikiya
Ku dinya gıha aşitiyê
Binın bira xwe , dı pelên çınaran da
Çavên Ernesto hûn bıbinın
Xwina wi hebe dı sorgulan da

Xezalek dıçêre, gur dızûre
Perpoz dıgre zinar
Lı hemû çiyayên dınyayê da, jı bir ne kın
Dengê solên Ernesto wê hebin

Bışku vedıbe, dıbe Guevera
Av dıçe dıbe Guevera
Dewran tê dıbe Guevera

Institut kurde de Paris

Bir gün son zincir kırılınca
Barışa varınca yeryüzüm
Çimen yapraklarında hatırlayın
Gözleri olacak Ernesto'nun
Kanı olacak açan gülde

Bir geyik gezinir, kurt ulur
Yosun tutar kaya
Yeryüzünün tüm dağlarında
Ayak sesleri olacak hatırlayın
Ernesto'nun

Tomurcuk açar olur Guevera
Su akar olur Guevera
Zaman olur, olur Guevera

Institut kurde de Paris

BÎHNA YASEMİNÊ

Roj hîlat avêt ser gorîstanê
Gulan bejn dan
Jî qutiyên konserwê hêşinayiya wan
Bihna yaseminê
Tevi bihna kaxîza rîziyayi bû
Zanım, hertîşt tevihev û ba hev e
Mırın û jiyan
Bori û dahatû
Lê bedew bû, hêjayi ewqas hîstêrên çavan bû
Ewqas xelayi
Û menfa

Roja ser gorîstanê
Qirini lî dûr hîştın
Hertîşt jî nû va gazi ramûsanana dîke
De avê, derbaz be bîçe jî qirêjiyan
Em bêjın wan fêma ne kırın
Dî tariyê da ajeke sor bî rengê xwinê
Me cihanek mezın dîkır
Fêma ne kırın

Tevi bihna kaxîza rîziyayi bû
Bihna yaseminê
Lê bedew bû, hêjayi ewqas hîstêrên çavan bû
Xelayi
Û menfa

BİR YASEMİN KOKUSU

Mezarlığın üstüne gün doğdu
Güller büyüdü
Yeşili atılmış konserve kutularından
Karıştı çürümüş kâğıt kokusuna
Bir yasemin kokusu
Biliyorum herşey karmaşık ve yanyana
Ölüm ve hayat
Geçmiş ve gelecek
Ama güzeldi değerdi bütün o gözyaşlarına
Açlıklar
Sürgünler

Mezarlığın üstünde gün
Uzakta bıraktı çığlıkları
Herşey yeniden öpüslere çağırıyor
Hadi geç gitsene çöplüklerden
Kendi doğrultunda su
Diyelim ki onlar anlamadılar
Karanlıkta kan kırmızı bir filiz
Biz bir evren büyütürdük
Anlamadılar

Karıştı çürümüş kâğıt kokusuna
Bir yasemin kokusu
Ama güzeldi değerdi bütün o gözyaşlarına
Açlıklar
Sürgünler

EJDIRHA Û GÛZBERÎ

I-WIETNAM BEDEWTIR E JI ME HEMÛYAN

Deng tên ji dendikên dinyê
Ma erd dîzê?
Deng tên ji rojê
Ma roj dîzê?

Kingê avê tari kun kîr û çû
Kingê kêr giha hesti
Wietnam bedewtir e ji me hemûyan

Kê rijandî ew kulîlk lî şevê?
Zengîl ji bo kê lê dîxîn
Belê dîvê em derbaz bûna ji van cennîman
Û rojki sibê pençîre vekîrana
Şa bûna lî pêş roja ku hîltê

Kingê behr tîna şînkayê bûn
Kingê dar bî hêrs hejîyan
Wietnam bedewtir e ji me hemûyan

EJDERHA ve KOZALAK

I-VIETNAM GÜZELDİR HEPİMİZDEN

Sesler geliyor yeryüzü çekirdeğinden
Toprak mı doğuruyor?
Sesler geliyor güneşten
Güneş mi doğuruyor?

Bir su delip karanlığı geçince
Bıçak kemiğe değince
Vietnam güzeldir hepimizden

Kim serpti bu çiçekleri geceye
Çanlar kimin için çalıyor
Geçmek varmış demek bu cehennemlerden
Bir sabah vakti açıp pencereyi
Gülümsemek varmış doğan güne

Denizler maviliğe susayınca
Ağaçlar bir öfkeye varınca
Vietnam güzeldir hepimizden

II- ÎNSANÊ KU DIBE BA

Wek ba derbaz bûn ji kolan û kûçan
Dî lingê wan da bezeke delal
Lingê min
Ma tu ji lingi!

Wek ba derbaz bûn ji kolan û kûçan
Gijgij û asê
Porê min
Ma tu ji al i!

Wek ba derbaz bûn ji kolan û kûçan
Du guleyên ku tari çirandin
Çavên min
Hûn ji wê bighên?

II- İNSANIN RÜZGÂR OLUŞU

Rüzgâr gibi geçtiler sokaklardan
Ayaklarında doyumsuz bir koşu
Ayağım
Sen de ayak mısın

Rüzgâr gibi geçtiler sokaklardan
Kıvırcık ve isyankâr
Saçlarım
Sen de bayrak mısın

Rüzgâr gibi geçtiler sokaklardan
Karanlığı delen iki kurşun
Gözlerim
Sen de varacak mısın

III—NEYNÛKÊN MIN DÛR IN

Ez çibkım, destê mın dÛr ın
Lingê mın jı wi bayê din dÛr
Neynûkên mın dÛr ın, ez çibkım
Wietnami,
Bırao!

Ku lı ser te kılaman derxınım
Ku dilê xwe jêkım bışınım
Jı singê xwe yi mina behra bahozin
Wietnami,
Brao!

III- TIRNAKLARIM UZAK

Ellerim uzak neyleyim
Ayaklarım o deli rüzgârdan uzak
Tırnaklarım uzak neyleyim
Vietnamlım
Kardeşim

Türküler yaksam sana
Yüreğimi koparıp göndersem
Bu fırtınalı deniz gibi göğsümden
Vietnamlım
Kardeşim

IV- BO DELALIYA HÊVIYÊ

Çûn gıhan şerkarên canfida
Bo delaliya hêviyê
Hêsek pola girtin û çûn
Bo delaliya jiyanê

Xwe lı tariyê xıstın şerkarên canfida
Wek fişengên din
Xençerên xwe gıhandın
Singê bındestiyê
Singê zordestiyê
Zulm û birçitiyê

Ev mezinbûna mirov e jı mirov
Ev hêjatıra mirov e jı pola
Êdi fedi nakım jı mirovtiyê
Êdi natırsım

IV- UMUDUN GÜZELLİĞİ İÇİN

Vardılar intihar komandoları
Umudun güzelliği için
Bir çelik öfkeyi alıp
Yaşamın güzelliği için

Daldılar intihar komandoları
Karanlığa deli fişekler gibi
Vurdular hençerlerini
Tutsaklığın bağına
Canavarlığın bağına
Zulmün
Açlığın

İnsanın insanı aşması bu
İnsanın çeliği aşması bu
Utanmam gayri insanlığımdan
Korkmam gayri

V- MERIVÊN ME

Ewên xıp û xasi
Ewên sing şewiti wek dara gûzê
Ewên bı çavên wek du agir
Ewên ku ji kûçan derbaz bûn wek fişengên din
Merivê me bûn

Ewên ku dı porê wan da bêxewiya çıyan
Ewên bı stûyên zıp û zırav
Ewên ku nan maç dıkın û dıdın serê xwe
Ewên ku ji lûla tıfıngan hez dıkın wek zarokên xwe
Merivê me bûn

Ewên ku xençerên xwe gıhandın
Pışt û stûyên qelew ên kolıdaran
Jet xeraw kırın wek leyistok
Dan bın lıngan rû û dolarên zordestan
Qırêji û pisiyên wan, kêfa wan revandın
Ewên xıp û xasi
Bı stûyên zırav
Merivê me bûn

V-BİZİMKİLER

O yalın yapıldak
O göğüsleri ceviz ağaçları gibi kavruk
O gözleri iki ateşten kor
O sokaklardan delifişek gibi geçenler
Bizimkilerdi

O saçlarında dağların uykusuzluğu
O boyunları ipincecik
O ekmeği öpüp başına koyanlar
O namluları çocukları gibi sevenler
Bizimkilerdi

Bizimkilerdi hançerlerini üşüren
Yağlı kalın ensesine sömürgenin
Jetleri kırık oyuncaklara çeviren
Vitaminli suratların ve doların
Ve şehvet kakhahalarının, çöpçatanların
Üstünden basıp geçen
O yalın yapıldak
O boyunları ipincecik
Bizimkilerdi

VI- DENGÊ ŞIKÎNA ZINCİRÊ

Rabe lo bırao!
Tu dini lo bırao!
Ev şevağ şevağek dın e
Av gurmin e
Rabe guh bide şikîna zincirê
Binhêr tari çawa wında dibe
Zulm direve
Rabe lo bırao!

Can dide ejdirhayê heftseri
Dûpışk dı nav agir da şaş-metel maye
Lêxın lo hevalno, roja qiretê!
Lêxın lı tariyê
Lêxın, ev kolıdar e!

Destê mın ne lı ba te ne, ez çıbkım
Neynûkên mın dûr ın
Wietnami,
Bırao

VI- KIRILAN ZİNCİRİN SESİ

Kalk be kardeşim
Deli misin be kardeşim
Bu tan başka tan
Sular vurdu gündüze
Kalk ta kırılan zincirlerin sesini dinle
Dağılan karanlığa bak
Zulmün kaçışına
Kalk be kardeşim

Can çekişiyor yedi başlı ejderha
Ateş içinde şaşkın akrep
Urun ha dostlar namus günüdür
Urun karanlığa
Urun bu sömürgeci

Ellerim yanında değil neyleyim
Tırnaklarım uzak
Vietnamlım
Kardeşim

VII- ALA DINYAYÊ

Mıstek mırov hıldaye dibe ala dinyayê
Mina brûsk û bayê
Hıldane dıbin hemû barê reşi û behran
Mıstek mırov
Jı ağır û pola
Wek mırın û xewn
Wek hêvi û jiyan
Dane ser milê xwe şerê dinya alemê

Ev şer bo te ye reşikê mın
Portoriki, Dominiki û Hindi
Ev şer bo te ye İndiyani
Madriti, Zonguldaxi, Diyarbekiri

Kela tên girtın
Can dıde ejdırhayê heftseri
Şewqa ezman û behran
Dıde ser erdê mın
Av seranser ronahiyê dıkışının
Bo bıharên cıwan

VII- YERYÜZÜ BAYRAĞI

Bir avuç insan taşıyor yeryüzü bayrağını
Şimşekçesine, yelcesine
Taşıyor yükünü tüm karaların ve denizlerin
Bir avuç insan
Ateşten ve çelikten
Ölüm ve düş gibi
Yaşamak ve umut gibi
Veriyor bir evren savaşını

Bu senin savaşındır Zencim
Portorikolum, Dominiklim, Hintlim
Bu senin savaşındır Kızılderilim
Madritlim, Zonguldaklım, Diyarbekirli

Alınıyor kalalar
Can çekişiyor yedi başlı ejderha
Vuruyor toprağıma şavkı
Göklerin ve denizlerin
Bir uçtan bir uca aydınlığı taşıyor sular
Yeni baharlar için

VIII- KILAMA KOLIDAR

Bıgire, bıgire kolıdar
Bıgire û hin be xweşikiya hıstêrên çavan

Şaş i, jı tırsê dilerizi, nızani çıbki
Behr dışewıtın kolıdar

Nanê sis dıghê nanê esmer
Çavê şın dıghê çavê reş kolıdar

Dıherıkın kılamên bê dawı ber bı menzilek nu
Kingê gıha demeke nu alem

Bıgire, bıgire kolıdar
Bıgire û hin be xweşikiya hıstêrên çavan

VIII- SÖMÜRGENİN TÜRKÜSÜ

Ağla ağla sömürgen
Ağla da gözyaşının güzelliğini öğren

Şaşkınsın, korku içindesin, bunalmışsın
Denizler tutuştu sömürgen

Varır ak ekmek esmer ekmeğe
Mavi göz elâ göze sömürgen

Türküler akar bir yeni sonsuza
Varınca bir yeni çağa evren

Ağla ağla sömürgen
Ağla da gözyaşının güzelliğini öğren

IX—KU BIKEVE GÛZBERÎ

Ku bıkeve gûzberi
Bıratiya erd û av û royê
Mezın dıbe, dıghê şinkayiyê çamek bılınd

Ku bıkeve Wietnami
Mina pelek teze
Û sor wek sıbeha şewatê
Lı dılê me hêdi hêdi
Însanek dıghê dıbe spindar bo duweroj

IX- DÜŞERSE KOZALAK

Düşerse kozalak
Toprağın suyun güneşin kardeşliğine
Varır maviliğe bir ulu çam

Düşerse Vietnamlım
Bir yangın sabahı kızılığında
Tazecik bir yaprak gibi
Gönlümüze usulca
Varır servileşir geleceğe bir insan

DERHEQA ZULMÊ, KULILKAN Û HWD..

Kingê xwe nişande bihar
Ajên nu lı ser çıklên daran
Dıçe lı ezmanê havinê zela
Bı kulilkên nisanê, çarnal

Lı aliyekê avdar û gul
Lı aliyekê berxwedana kevniyê
Kingê tırên dıçın
Gule dıçın ber bı pêş
Gevz dıde, lı ber dısekını kevnahi

Berxwedana kevniyê, ew pira boriyê
Kelemça evina mın
Prangayê mın

Hın caran ji bı şıklê komandoyan
Şevên drakûla ku em lê dıjin
Lı rû kenek daxkırı
Dıbe ku ya bûkek cıwan e
Dıbe ku ya diya mın e ev qirin
Ev gulên bırindar

ZULME, ÇİÇEKLERE v.s. DAİR

Nice ki ilkyaz gelende
Vurur dallara sürgün
Yürür keskin bir yaz göğünde
Nisan çiçekleriyle doludizgin

Bir yanda özsu ve güller
Bir yanda direnç
Trenler giderken ileri
Kurşunlar giderken
Çırpınır direnç

Direnç, o geçmişin cadısı
Sevgimin kelepçesi
Prangam

Bazan da bir komando biçiminde
Yaşadığımız drakula geceleri
Yüzünde dağlanmış bir gülümseme
Belki gencecik bir gelinindir
Belki annemin bu çılgılık
Bu yaralı güller

D1 sedsala bistan da çêbû ev şerê han
L1 navbera tari û ronahiyê
L1 navbera kelemçe û bazû
Kêlendi û kûlilkan

Birinên mın tov ın bo duweroj
Kêr mın zêde dıkın
Û şewle dıde tariyê, qirin

Agırên han şênahi ye jı ber mırına dûpışkekê
Ev qirin weki tov erdê dıqelışe
Û lı ser sındaneki bı lêdana çakûçan
Dılê me dıpije, dıghê
Bıla çavên te tu car bê hêvi ne bın
Emê bı destiyek çiman lı zulmê xın, orta eniyê
Bı seriyê bışkuyê
Bı sorayiya gulê
Û emê bı kılâmên bıratı derbaz bın
Jı deriyê sedsala bist û yekan

D1 sedsala bistan da çêbû ev şerê han
L1 navbera tari û ronahiyê
L1 navbera kelemçe û bazû
Kêlendi û kulilkan

Yirminci yüzyılda verildi işbu kavga
Karanlıkla güneş arasında
Kelepçelerle bilek
Tırpanla çiçek arasında
Yaralarım tohumdur geleceğe
Bıçaklar çoğaltır beni
Ve ısıtır geceyi çığlık

Bu ateşler ölen bir akrebe şölendir
Bu çığlıklar tohumun toprağı aşması
Ve bir örs üstünde dövüle dövüle
Yüreğimiz pişer
Gözlerin umudunu yitirmesin
Zulmü bir demet çimenle vuracağız alnından
Tomurcuğun ucuyla
Gülün kızılıyla
Ve kardeşlik türküleriyle geçeceğiz
Yirmibirinci yüzyıl kapısından

Yirminci yüzyılda verildi işbu kavga
Karanlıkla güneş arasında
Kelepçelerle bilek
Tırpanla çiçek arasında

YADO

Ku kêr dilê te daxkın
Ku xwe berdi avan
Lı ser rûyê şewıti kulilka janan
Ew tê bira te, Ferat?

Yado kılamek e tê gotın lı welatê mın
Jı çıyan dıpeke tê
Weki ajek dirêj dıbe şinkayiyê
Weki erd dikene jı dıl
Destê wi mezın dıbın, wek glokek roni
Destê wi dıkevın, mırın
Yado evinek bû, hat û wında bû

Dema sıbê bû em bı rê ketın
Me dengê xwe wek çıvikan berda, heylo!
Me avêt ser diwaran, derıyan, zıncıran
Rê dan me, avên har û dın
Me jı lûlê tıfıngan hezkır wek jıyan

Me got, bıla bıkenın êdi gundên çıyan
Bıla bıkenın nanê cehan
Bıla bıkene diya mın, bes e êdi
Me got, bıla tışt bıguhırın
Bori û duweroj
Xızani û zulm

YADO

Bıçaklar dağlasa yüreğini
Kendini sulara bıraksan
Kar yanığı yüzünde acıların çiçeği
Fırat onu hatırlar mısın?

Yado bir türküdür söylenir ülkemde
Dağlardan kopup gelen
Sanki bir dal uzanır maviliğe
Toprak doyumsuz güler
Büyür elleri bir tutam ışık
Düşer elleri ölüm
Yado bir sevgidir belirip yiten

Bir sabah vakti yürüdük
Sesimizi kuşlar gibi saldık heyy be!
Yürüdük duvarlar, kapılar, zincirler üzre
Yol verdi bize azgın sular
Namluları yaşama gibi sevdik

Artık gülsün dedik dağ köyleri
Arpa ekmekleri gülsün
Gülsün benim anam yeter gayri
Değişsin dedik birşeyler
Değişsin geçmiş ve gelecek
Yoksulluk ve zulüm

Meriv bibe wek dengek dı şevan da
Ağır pê dıkevın, singê me hiltê, meriv bibe
Kılam bıla bışewıtın, heylo!
Duweroj, ew heftrengê ezmanan
Bayê havinê lı zozanên me
Darên şekokan û azadi

Destê wi mezın dıbın, glokek roni
Destê wi dıkevın, mırın
Bıla ağır vemırın lı çıyan
Bıla mi bımelın lı çıyan
Xwina şevan bıla bıçe

Çıyayên Bingolê dūr ın
Hemû çıya dūr ın, ez çıbkım
Nêzik be jınxudaya mın a nerm, mırınê
Hez bıke jı Yado, jı çavên westıyayi
Jı dilê baz

Dılê me nıha wek listokek şıkiyayi
Lı ber dirokê stûxar ın
Ev serencam ne gıha dawı, ez çıbkım
Gundên çıyan lı benda me ne, lı wır
Lı benda me ne ku kulilkan vekın zozan
Koçer lı benda me ne

Ku kêr dilê te daxkın
Ku xwe berdi avan
Yado, evına jıyanê bı dıl û can
Evına lûla tıfıngan
Ew tê bira te, Ferat?

Gecelerde bir ses gibi olmak
Ateşler yanar, göğsümüz büyür, olmak
Türküler yansın heyy be!
Gelecek... o bir ebemkuşağı
Yaylamızda haziran yeli
Ardıç ağaçları ve özgürlük

Büyür elleri bir tutam ışık
Düşer elleri ölüm
Ateşler sönsün dağlarda
Koyunlar melesin dağlarda
Gecelerin kanı aksın

Bingöl dağları uzak
Bütün dağlar uzak neylersin
Yaklaş benim uysal tanrıçam ölüm
Sev Yado'yu yorgun gözlerinden
Atmaca yüreğinden sev

Sesimiz kırık bir oyuncak şimdi
Tarih önünde boynumuz bükük
Bu serüven değişmedi neylersin
Bekleşir dağ köyleri orda
Bekleşir çiçek açmaya zozan
Bekleşir göçebem

Bıçaklar dağlasa yüreğini
Kendini sulara bıraksan
Yaşamayı delice sevmek, Yado
Namluları delice sevmek
Fırat onu hatırlar mısın?

PÊŞMERGE

Dı rû da şelpeyê baranê
Şewiti bî berf û sermayê
Ew pêşmergek bû
Bî kenê zarokan
Bî çavên tûj

Çawa bî kılameki dıgre û dıçe
Çawa zewiya xwe hêdi hêdi tev dıde
Tev bûbû
Bî şerê sedşala bistan

Ew pêşmergek bû
Bo azadkırına dem û çaxan
Bî rûyekî ken çû mırinê
Kılamên xwe bîrın
Bo azadkırına şabûnê
Erd û avê, tûr û mûran

Jî ber ku sedşala bistan
Lûlek e jî bav û kalan
Ajek e vedıbe bî rengê xwın

PEŞMERGE

Yüzünde yağmurların kırbacı
Karla ayaza dövülmüş
Çocuk gülüşlü
Gözleri keskin
Bir peşmergeydi o

Bir türküyü bir ucundan tutar gibi
Tarlasını usul usul karar gibi
Karışmıştı
Yirminci yüzyıl kavgasına

Bir peşmergeydi o
Çağları azad etmek için
Güleryüzünü götürdü ölüme
Türkülerini götürdü
Kurdu, kuşu, toprağı
Sevinci azad etmek için

Çünkü yirminci yüzyıl
Bir namludur atamızdan
Bir filizdir kan rengi açan

LÛLE VEDIKIN GRÊKAN

Lı wır, lı Kerkûkê, lı çıyan
Bı bayê mırınê cemıdım
Tu biranineke keskesor i
Dı germiya şeran da tê bira mın
Her insan xwedi çiroka xwe ye

Lı Kerkûkê, lı malekê jı malan
Wek xwekaşokekê nerm e zeman
Mın jı van zıncıran nas bıkın
Çavê mın Mısıra kevn e
Ango jı birina guleyan kûr û bêdeng
Ez tenahiya hemdem ım

Ki çı dibê bıla bıbê
Grêk vedıbın bı lûleyan
Û lûle ne, çıyan delal dıkın

Hêvi wek dılketın e hın caran
Û merıv dı şeran da şın dıbe
Bırçıtı û tazıtı
Disa bedew e lı wır
Lı Kerkûkê, lı malekê jı malan

NAMLULAR ÇÖZER BİLMECELERİ

Kerkük'te oralarda dağlarda
Ölüm bulutu üşüttü beni
Sen bir maviş anısın
Düşünürüm kavgaların sıcaklığında
Herkesin kendi masalını

Kerkük'te herhangi bir evde
Yumuşak bir sürüngendir zaman
Beni zincirlerimden tanıyın
Gözlerim eski Mısır
Yani kurşun izleriyle sessiz ve derin
Ben çağdaş yalnızlığım

Kim ne derse desin
Namlular çözer bilmeceleri
Ve namlular yapar dağları güzel

Umut bir sevdadır bazan
Ve insan yeşerir kavgalarda
Açlığın ve çıplaklığın
Güzel olduğu orada
Herhangi bir Kerkük'te

Av ji hev dûr dıkevın hın caran
Dûr dıkevın kılam
Hın şîer wek ajek ın ji insan
Jı bir dıbın, hin ku neyên bıhistın

Çawa bêjım wê çıvikê, xwe berda ber bı çıyan
Û rûyê wi yê şewıtı
Çavên wi Mısıra kevn
Ango ji bırına guleyan kûr û bêdeng
Çawa bêjım çiroka hemû kesan
Tenahiya wi ya hemdem
Lı wır lı Kerkûkê, lı çıyan

Institut kurde de Paris

Sular uzak düşer kimi zaman
Uzak düşer türküler
Kimi şiir bir filizdir insandan
Öğrenilmeden yiter

Nasıl anlatmalı süzülüp giden kuşun
Ve onun yanık yüzünü
Gözleri eski Mısır
Yani kurşun izleriyle sessiz ve derin
Nasıl anlatmalı herkesin masalını
Çağdaş yalnızlığını onun
Kerkük'te oralarda dağlarda

Institut kurde de Paris

SERHILDAN

Serhıldan jî histêrên çavan ên hışk û hol ra
Jî serfıraziya ku lî bazarê tê firotin
Jî şabûn û jan
Ku dibe mobilya lî kûçan
Serhıldan jî germiya destan ra
Ku çitên hesinî çê dîkîn
Serhıldan jî keda nav kelemçan ra
Jî delalî û şîer
Ku tê kîrin û firotin

Serhıldan jî parastîna tîrsê ra
Jî zîncîrê dî kulîlkan û nanê dî zîncîran da
Jî bedestenên bajêr ra, jî bê hêrsî ra
Jî ezmanê ku bê kesk e
Serhıldan jî kûçîkê han ra
Ku hîm birçî ye, hîm bêdeng e

Serhıldan jî herîya dirokê ra
Jî nefesa efsûnker ra
Jî şahê gewheran û jî pozê şah ra
Şahê han ku şîeran dîhêrine
Û mêjoyê merîvan derbaz dibe jî bûmbaran
Prens, kont û sultan, hemû zadegan
Yek jî şêxên me yên Erebiştan
Û tenîkên tîrşîkê yên wala
Jî qîrêjgehê ra serhıldan

İSYAN

İsyan betonlaşan gözyaşına
Pazarda satılan mutluluğa
İsyan mobilyaya dönüşen
Sevince ve acıya
İsyan demir parmaklıklar ören
Elin sıcaklığına
İsyan alınterine bir kelepçenin
Parayla alınıp satılan
Güzelliğe ve şiire isyan

İsyan korkunun savunmasına
Çiçekteki zincire, zincirdeki ekmeğe
Şehrin surlarına ve öfkesizliğe
Yeşili olmayan göğe
Ve aç bir köpeğin
Sessizliğine isyan

İsyan tarihin çamuruna
Büyücünün soluğuna
Pırlantanın şahına ve şahın burnuna
O şah ki
Şiirler ve insan düşüncesi geçer barsağından
Prensler, düşesler, kont mont v.s.
Bir de canım Arabistan şeyhleri
Ve boş konserve tenekeleri!
Çöplüğe isyan

Serhıldan jı Hiroşima ra
Evina ku qeti bı guleyan
Serhıldan jı çavên bê roni ra
Yê generalê bı apoletên mezin
Bı aqlê piçûk
Serhıldan jı mırına kulilkan ra
Jı poxziniya çavê zarokan ra
Jı teyarên şer ra, napalm û xwin
Û darên seranser şewiti
Jı jiyana bırindar ra serhıldan

Serhıldan jı stûxariyê ra
Jı bir û baweriya sıst û nivçe ra
Jı diwarên bêdeng ra
Jı rûyê dergevanê zindan û tariyê ra
Jı nalçeyê hesını
Û kelemçe ra serhıldan

Serhıldan jı bêdengiya hespê ra
Ava ku nalıve
Ajê ku dereng maye
Çiyayê ku nagure
Tıfinga ku deng nade
Jı jiyana mırı ra serhıldan

Ew keştıyên ku
Nan û şabûna me dikişının dibın
Erda ku suketiye, ezmanê ku şinê dıgre
Jiyana ku wala dibe jı ranên me
Û cizmên ku
Pê lı sıfra me û evina me dıkın
Jı wan ra serhıldan

İsyan Hiroşima'ya
Kurşunla kopan sevdaya
Apoletleri büyük
Beyni küçük generalin
Güneşsiz gözlerine isyan
Çiçeklerin ölümüne
Çocuk gözlerindeki hüzne
Jetler, napalm ve kan
Ve ölü kömür iskeletleri ağaçların
Yaralı hayata isyan

İsyan boyun eğişe
Ağır aksak düşünceye
Duvarların suskunluğuna
Zindancının yüzüne ve karanlığa
Demir ökçeye
Ve kelepçeye isyan

İsyan atın sessizliğine
Bekleyen suya
Geç kalan sürgüne
Gürlemeyen dağa
Suskun namluya
Ölü hayata isyan

Ekmeğimizi ve sevincimizi
Götüren gemilere
Küskün toprağa, yaslı göğ
Boşalan hayata damarımızdan
Soframızın ve sevdamızın
Ortasına basan
Çizmelere isyan

DI AVA GOLÊ DA ŞER

Ez dı aveke gol da me niha
Û dı xewa kûr da ye bahoz
Merivên jı karton û deveyên hecin
Weki efsûnkırı, ber bı zincirên xwe dıçın
Tık û tûk, tık û tûk
Vi ali, wi ali xwe dihejinın

Çıvikek cemıdı tım lı wê pençırê
Berf tê, berf dihele, tım ava golan ın
Tım ew merivên bêdeng ku merivan bêzar dıkın
Çı dıbe, sıbeki bı dineki jindar rabım
Hespeki har jı dilê xwe berdım
Jıyan bı tekoşın delal e
Bê zılzıla jı te hez nakım

Dıbe ku lûlek dıghê çıvıka şın
Çawa bıghê lêvên evinê
Roj tê kêlendi bêzariyê dıçının
Çımanên mın bejn dıdın dı bıın baranên xurt da
Û aj dıde evına mını kevn û zer

DURGUN SUDA KAVGA

Durgun sulardayım şimdi ben
Ve derin uykusundadır bora
Zincirlerine büyülenmiş gibi giden
Karton adamlar ve hecin develeri
Tik tak, tik tak
Bir aşağı bir yukarı sallanarak

Üşüyen bir serçe hep aynı camlarda
Kar yağar, kar kalkar, aynı durgun sular
Aynı can sıkıcı ve gürültüsüz adamlar
Bir sabah dipdiri bir deliyle uyansam
İçimde kuduran bir atı bıraksam
Seni deprensiz sevemiyorum
Kavgalı güzel yaşam

Belki bir namlu varır mavi kuşa
Varır gibi aşkın dudaklarına
Gün olur uyusukluğa iner bir tırpan
Çimlerin yeşerir sağnakların altında
Yeşerir benim eski sarışın sevdam

Bıla drûnker bereki va çêkın merivên karton
Ez hêrsa xwe tûj dıkım lı avên golan
Vana ger ew çiya ne, dibê kılamên wan hebın
Hêvi û gulle
Gulle ku wek sılavek e ji evinê ra

Çiya û kılam
Wek du çavên şin dı bira mın da
Cıwanegayek kevn derbaz dıbe ji avên mın
Dı lûleyan da kulilka dajom
Dı dilê mın da dareke çınarê, jiyan
Şer dajo û dıçe

Institut kurde de Paris

Karton adamlar çikadursun terzilerden
Hincımı bilerim durgun sularda ben
Bunlar o dağlarsa şarkıları olacak
Umut ve kurşun
Kurşun ki bir selamdır aşka

Dağlar ve türkü
Bir çift mavi göz gibi aklımda
Eski bir boğa geçer sularımdan
Namlularda çiçekler üretirim
İçimde bir çam, yaşam
Sürer kavga

Institut kurde de Paris

DILKETIN PIŞTI Sİ Û SÊ

Kijan ali binhêrım kulilkên gulanê
Ber bı rûyê mın balgiyek nerm
Dı çavê mın da şinkayi... dibe dilketın be
Agirê nefeseke bédeng
Û lı ser canê mın
Şemarek hêdi hêdi

Dibe ev dilketın be
Dibe gulan
Pelek ter û teze
Em bêjın mırına bêhêviyeki
Ango bejndana jıyanê jı zınaran û dalan
Pışti si û sêyan

Dibe ev parçebûneke nukleeri ya demeki
Dibe xwe xapandına dıl
Dibe dilketın be
Û lı ser canê mın
Şemarek hêdi hêdi

OTUZÜÇTEN SONRA AŞK

Ne yana dönsem mayıs çiçekleri
Yüzüme sokulan bir sünger
Gözlerimde maviler...bu belki aşk
Uysal bir soluğun kıvılcımı
Ve tenimde
Usul usul kırkayak

Bu belki aşk
Belki mayıs
Körpenin körpesi bir yaprak
Diyelim ölüşü bir karamsarın
Yani otuzüçten sonra
Kayalarla, fundalarla fışkıran hayat

Bu belki bir anın nükleer parçalanışı
Belki yüreğin aldanışı
Belki aşk
Ve tenimde
Usul usul kırkayak

KULİLKA CEMEDÊ

Lı pêş mîxara mın kulilka cemedê
Haydıl haydıl
Serê mın bılind e
Mina çiyayê Bedro
Rê lı ku ne delalê?
Derya lı ku ne?

Lê dıxe bayê sıbatê jan dıde dar û ber
Çıvik lı ku ne, lı ku ne pelê daran
Gur birçi ne niha
Ez birçi me
Dınya ew dınya ye

Meşikin şaxên mın berfê
Megır lı ser erdê mın
Megır rê û dırban

Lı wır dêv hene lı ber avan
Lêvek lı erdê, lêvek lı erş û ezman
Delala mın dı oda çilli da
Meşikin şaxên mın berfê
Megır rê û dırban

BUZ ÇİÇEĞİ

Mağaramın önünde buz çiçeği
Yüreğim yüreğim
Benim başım yüce
Bedro Dağı gibi
Yollar nerede sevdiğim
Denizler nerede

Vurur şubat yeli, sizler ağaçlar, kırlar
Kuşlar nerede, yapraklar nerede sevdiğim
Kurtlar aç şimdi
Ben açım
Dünya bildiğin dünya

Kırma dallarımı kar
Örtme toprağımı kar
Yollarımı tutma

Orda devler var suları tutan
Bir dudağı yerde, biri gök mavisinde
Sevdiğim kırkınca odada tutsak
Kırma dallarımı kar
Yollarımı tutma

DÊRSIM

*Tunceli, erdê xwe bî reng va zêdetır sor
û zer û mor e. Çarmedor bî çiyayên bılind
û asê gırtiye. Çiya bî dara beriyê xemılan-
dı ne. Du çem bî navê Mûnzûr û Harçık,
dı nav bajêr da dıghên hev. 6000 nifûsa
xwe û sê navên xwe hene: Mameki, Kalan
(yê mayi) û Tunceli. Ango, Tunceliya ku
ji Mameki "maye". Xelkê wê bêdeng e.
"Merivên hev ın, kiriv û eşir ın". Dı nav
bajêr da du qışlê mezın hene, ji "38" an,
ji serhıldana Kurdan a bî nav û deng ma-
ne. Pışti serhıldanê bûye wilayet. Navê vê
mıntıqê ya berê naveki kevn e û jê ra
"Dêrsım" tê gotın.*

I—DÊRSIM

Bûyerek kevn e, dıvê zanıbın
Jı çirokan maye Dêrsım
Dı nav welatê mın da veşarti
Kılameke lı ser derdan e, Dêrsım

Sal si û heyşt bû lı çıyan
Darên gûzan ên mezın û hespê mın hebû
Erdê mın, jına mın û zarokên mın
Mina naneki cehini germ bû

DERSİM

Tunceli, toprağı kırmızıya, sarıya, mora çalan, yamaçları meşe ağaçlarıyla kaplı, iri yalçın dağlarla çevrelenmiş, içinde Munzur ve Harçık adında iki ırmağın birleşen, altı bin nüfuslu, üç isimli bir kasabadır: Mameki, Kalan, Tunceli. Yani Mameki'den kalan Tunceli... Halkı sakindir. "Kirve, hısımlar, aşiret çocukları"dır. İçinde iki büyük kışla vardır, "38" den kalma.. İl oluşu daha sonraki bir tarihe rastlar. Tunceli bölgesinin eski ünlü adı "Dersim"dir.

I—DERSİM

Bir eski öyküdür bileceksiniz
Masallardan kalmıştır Dersim
Ülkemin ortasında gizli
Yanık bir türküdür Dersim

Yıl otuzsekizdi dağlarda
İri ceviz ağaçları ve atım vardı
Bir arpa ekmeği kadar sıcaktı
Toprağım, karım ve çocuklarım

Lê sungi dıbrıqe
Çıvıkek sıp û sar e

Jı mın çıma ewqas dūr i, dızani?
Hevaltiya mın bı tūr û mûran, dızani?
Lı van avan heya mırın ji xweş e
Tu qet maneya guleyan dızani?

Sal si û heyşt bû, lı çıyan
Darên gûzan ên mezin û hespê mın hebû
Lı wir, lı welatê rojê û avan
Lı wir ku çirokek kevn e Dêrsım

Institut kurde de Paris

Oysa soğuk bir kuştur
Parıldar süngü

Bana niçin uzaksın düşündün mü
Kurda kuşa dostluğumu düşündün mü
Bu sularda ölüm bile güzel
Sen hiç kurşunların anlamını düşündün mü

Yıl otuzsekizdi dağlarda
İri ceviz ağaçları ve atım vardı
Güneş ve sular ülkesinde orda
Orda ki eski bir öyküdür Dersim

Institut kurde de Paris

II—XIZIR PAŞA

*“Hin ku Xızır Paşa me darda ne ke
“Em bıçine Şah, vebın derino”*

Pir Sultan Abdal

Ew ku Xızır Paşa ye
Wê darda bıke
Darda bıke ro û stêran
Dınyaya wi bê Pir Sultan dıvê

Ew ku Xızır Paşa ye
Jiyan bo wi wek behra bend û qeydan e
Dıvê êdi darav ne meşe ber bı guliyan
Kılam bêne bendkırın

Yekcar qedexe ye ken û şabûn
Dest destan, dost dostan ne bine
Yekcar qedexe ye tov bighê sîbê
Hêvi û xewn û raman
Azadi bê bendkırın

II—HIZIR PAŞA

*“Hızır Paşa bizi berdar etmeden
“Açılın kapılar şaha gidelim.”*

O ki Hızır Paşa'dır
Berdar edecektir
Berdar edecektir güneşleri
Pir Sultansız bir evrendir onun evreni

O ki Hızır Paşa'dır
Hayatı yasaklar denizi bellemiştir
Gayri özsu yürümesin dallara
Türkülere zincir vurulsun

Bir kez yasak mıdır gülümsemeler
Elin ele, dostun dosta varışı
Bir kez yasak mıdır tohumun yarınlara varışı
Umutlar, uykular, düşünceler
Özgürlüğe zincir vurulsun

III—LI WIR HEYE PİR SULTAN

Ger lı destê te kelemçe ye
Lı wır heye Pır Sultan
Ger dest pê kır jı nu va zindan
Lı wır heye Pır Sultan

Ger rêbıran girtine serê avan
Û pıtık birçi ne
Lı wır heye Pır Sultan

Ger meriv bıbıhise
“*Hawara insanê bê erd*
Û *erdê bê insan*”
Lı wır heye Pır Sultan

III—ORDA VARDIR PİR SULTAN

Bileğın nerde kelepçeli
Orda vardır Pir Sultan
Başlarsa yeni bir zindan
Orda vardır Pir Sultan

Eşkiyalar tutmuşsa su başlarını
Bebeler açsa
Orda vardır Pir Sultan

İnsan duyarsa
“*Topraksız insanın*
“*Ve insansız toprağın feryadını*”
Orda vardır Pir Sultan

IV—KILAM JI KEVIRAN DERBAZ DIBIN DIÇIN

“Deriyê kelê ji kevîr e, rê na de merivan”

Lê belê

Kilam derbaz dibin ji wan

Û cardin

Dımre û jindar dibe Pir Sultan

Cardin şewqa azadiyê lı tariyê dixe

Êdi Munzûr derketiye ji ci

Dengê xwe çireke mezin e

Lı çiya û baniyan

Ev riya me ye, emê bıçin

Heya rojhilat sor be

Ev karê me ye, emê bıkın

Erd dı destê me da wê delal be

Revok dırevın

Ê çûn dıghên

Dilê me pêt e

IV—TÜRKÜLER AŞIP GEÇER TAŞLARDAN

“Kalenin kapısı taştan çıkılmaz”

Amma

Türküler aşip geçer taşlardan

Ve Bir kerre daha

Ölüp dirilir Pir Sultan

Özgürlüğün şavkı vurur karanlığa bir kez

Munzur çıkmıştır yatağından

Sesi dağlarda taşlarda

Ulu bir çağlayan

Bu yolumuzdur yürüyeceğiz

Tan yeri al olana dek

Bu işimizdir öreceğiz

Toprak elimizde güzelleşecek

Kaçan kaçar

Varan varır

Bizim yüreğimiz pek

V—MERIVÊ NEOGESTAPO

Merivê Neogestapo
Sekini û guh da lî severêşê
Sekini û guh da çira dangan
Darîstana dangan
Karwanê Dangan

Rû bî rîk û tîrş
Dî jiyana xwe da qet hez ne kîrî bû
Jî xweşiya dengêki
Şîereki
Û kîlamekê lî tariyi

Çavên meriv bî rîk bûn
Ew çav heya jî peleke dara beriyê jî
Bî yari vnebû bûn

Merivê Neogestapo
Ango dî bira wi da çend çîrokên Dedektîf Nik
Ango şer dîkîr
Bî şîer
Bî kîlam
Bî hemû rûyen ken

V-NEOGESTAPO ADAM

Neogestapo adam
Durup dinledi karanlıkta
Durup dinledi ses çağlayanını
Ses ormanını
Ses katarını

Adamın yüzü kindi
Hayatında sevememişti hiç
Karanlıkta bir sesin
Bir şiirin
Bir türkünün güzelliğini

Adamın bakışları kindi
Hiç dostça açılmamıştı bu gözler
Bir meşe yaprağına bile

Neogestapo adam
Yani akli birtakım Dedektif Nik hikâyelerinde
Yani kavgalıydı
Şiirle
Türküyle
Ve gülümsiyen herhangi bir yüzle

VI—ÇIROKA HAN

D1 kursiyê xwe da pûteki b1 mirûz e ew
Bêzar e
Bêbext e
Şaş e ew

Munzur l1 peçira wi dixê b1 agir û pêt
B1 hêrs e
Din û har e
Bom e ew

Emr û ferman hatiye j1 efendiyên wi
Bona ku jê razi b1n
L1 maqama han b1mine
Xulam e ew

Û b1 vi awayi, Pir Sultanê jindar bûyi
Cardin wê bigrîn û bavên zindanê
Armanc
Û hal û hêkyat ev e

VI-VE OL HİKÂYAT

Koltuğunda asık yüzlü bir puttur o
Tedirgindir
Mutsuzdur
Şaşkındır

Penceresine alev alev tutuşan Munzur vurur
Öfkelidir
Çılgındır
Budaladır o

Buyruk gelmiştir efendilerinden
Bir aferin almak için
Ol makamda kalmak için
Köledir o

Ve böylece dirilen Pir Sultan
Alınıp tekrar zindana konacaktır
Maksat
Ve ol hikâyat budur

VII—BO KU AZADIYÊ WEK SPINDAREKÎ BIÇIKÎNIN

Cıwan bûn

An ji, lı ber bayeki din bûbûn cıwan
Lı ser lêvên wan kılâmên azadiyê
Jı kûçan mina lehiyek xwin derbaz bûn

Hın zarokên deh sali
Hın kal bûn, “*bı zoné xwo*” qıse dıkırın
Jı lisê, jı zaningehê, bê mekteb bûn
Karker, mamoste, mihendiz
Drûnker, berber, bettal
Listıkvan lı teatır
Û gundi bûn
Meşıyan ku rojhılat sor be
Roj bıstine ciyê pûtên sar
Meşıyan ku
Azadiyê jı ser kaxızên sıpi xılaskın
Wek spindareki bıçıkının
Hezar bûn yek meşıyan
Bo aşıtiya hemûyan

Lı ser lêvên wan kılama azadiyê
Jı kûçan mina lehiyek xwin derbaz bûn

VII—ÖZGÜRLÜĞÜ BİR SELVİ GİBİ DİKMEK İÇİN

Gençtiler

Ya da deli bir rüzgârda gencelmiştiler
Dudaklarında bağımsızlık türküsü
Sokaklardan bir kan gibi geçtiler

Kimi on yaşında bebe
Kimi yaşlı “*Bi zonê xwe qisekene*”
Liseli, üniversiteli, mektepsiz
İşçi, öğretmen, mühendis
Terzi, berber, işsiz
Tiyatro oyuncusu
Ve köylü idiler
Yürüdüler tan yeri al olsun diye
Soğuk putların yerini güneşler alsın diye
Yürüdüler
Ak kâğıt üstünden hayata geçirmek için
Özgürlüğü bir selvi gibi dikmek için
Yürüdüler binlercesi bircesine
Bir barış imecesine

Dudaklarında bağımsızlık türküsü
Sokaklardan bir kan gibi geçtiler

VIII—GULEYÊ PÊŞIN

Lı ber qereqol
Merivê Neogestapo
Û darıstana azadiyê rû bı rû sekının demekê
Dı çavê yeki da rık, yên dinê da bir û baweri
Marşa serxwebûnê xwendın
Dengê wan koroyek xurt bû deng da lı çıyan
Hevalek wan hebû lı hundır
Ew xwestın
Dıbe ku hatı bûn mırinekê parvakın

Bersiv guleya pêşin bû
Wek şûşekê parçe parçe bû şev
Û bı vi awayi darıstana aşitiyê gulebaran bû
Dı nav xwinê da ma singê merivên dılpêt
Usa ku roja sıbê bı xwina me sor be
Gula azadiyê
Bı xwina me têr be mezin be

Revok direvın
Ê çûn dıghên
Dılê me pêt e

VIII—İLK KURŞUN

Karakol önünde
Neogestapo adam
Ve özgürlük ormanı göz göze geldiler bir an
Birin gözlerinde kin, ötekilerde inanç
Bağımsızlık marşını okudular
Sesleri bir ulu koroydu dağlarda yansıyan
Ve uzun süre beklediler
İçerde onlardan biri vardı
Onu istediler
Bir ölümü paylaşmaya gelmişlerdi
Belki de

Cevap ilk kurşundu
Bir cam gibi parçalandı gece
Böylece barış ormanı kurşunla taranacaktır
Yüreği pek adamların bağı kanlanacaktır
Öyle ki beklenen güneş kanlarımızla kızarsın
Özgürlük gülü
Kanımızla beslenip büyüsün

Kaçan kaçır
Varan varır
Bizim yüreğimiz pek

IX—XWÎNA MIROV BI BÎN Û BEREKET E

Xwina mîrovan bı bihn û bereket e
Tov e jı bo jiyanê
Bo şîer, evin û hıkyatê

Xwina mîrovan bı bihn û bereket e
Erdê dımijine wek dê
Bo ku spindar û çınar rabın
Gulên qetmer mezin bin

Xwina mîrovan bı bihn û bereket e
Eslê rojê, behrê û pelên daran e
Mîrov e ew, vedıke lı her der
Lı hêvi, lı poxzini, lı azadiyê

Em duwerojê ava dıkın bı xwin
Bona wê ye em dıjin lı duweroj
Bê mîrovê gestapo, pê pût
Wek bıra bı avê, giyê û buxukan

IX—İNSAN KANI BİTEKTİR

İnsan kanı bitektir
Tohumdur bir nice yaşamaya
Şiire, aşka, öyküye

İnsan kanı bitektir
Emzirir toprağı annece
Selviler, çamlar, çimenler
Yediveren güller bitsin diye

İnsan kanı bitektir
Özüdür güneşin, denizin, yaprağın
İnsandır o açar her yerde
Umutta, hüzünde, özgürlükte

Biz geleceğe kan verenleriz
Onun için yaşarız gelecekte
Gestapo adamsız ve putsuz
Suyla, otlar, böceklerle kardeşçe

X—EW MEMEDÊ KILAN BÛ

Ew ewladeki erdê Dêrsimê
Memedê Kılan bû
Wek simêlên xwe bî dîl û can bû
Hin ne bûbû caran seri dayne lî ber kesi
Û bî dengek nîzm xeberde
Çavên wi dibırîqîn bî evin
Û car caran jî bî hêrs û kin
Porên wi serhıldanek bî jin bû

Jî ber vê bû dîldariya wi bî çîyan
Jî ber vê bû hevaltiya wi bî şeravê

Memed Kılanek basbariton bû
Wek simêlên xwe bî dîl û can bû
Jî guleyan pêt
Lî wê bû, divê lî wir bûya, dî şer û halanan da
tîm hebû

Û kulmê xwe lê dîxîst
Lî gele zulm û fend û bêbextiyan

Ew Memedê Kılan bû
Jî gelek dafîkê qehpîkan derbaz bûbû hatî bû
Hemû mirovetiya xwe dani bû ortê
Hemû evin û camêriya xwe
Lê xapiya
Çikeki rîk hejand serê wi
Dî pîn porê wi yê gîjgîj da
Gola xwinê girt dora wi

X—BİR MEHMET KILAN'DI

O, Dersim toprağının büyütmesi
Bir Mehmet Kılan'dı
Bıyıkları gibi yüreği kocamandı
Eğilmeye alışamadı nedense
Alçak sesle konuşmaya o
Gözleri ıslıl ıslıl sevgi
Ve zaman zaman öfke
Saçları canlı bir isyandı

Bundandı onun dağlara tutkusu
Bundandı onun şaraplara tutkusu

Basbariton bir Mehmet Kılan'dı
Bıyıkları gibi yüreği kocamandı
Kurşunlardan da baskın
Ordaydı, orda olacaktı, eylem içinde vardı
Ve nice hileye, zulme, kalleşliğe
Yumruğunu koyardı

O bir Mehmet Kılan'dı
Nice kahpe faklarından geçip gelmişti
Ortaya bütün insanlığını koymuştu
Bütün sevgisini, yiğitliğini
Ama aldandı
Bir kin kıvılcımı sarstı onun
Kıvırcık saçları altındaki başını
Çevresine bir kan gölü yayıldı

XI-SEDİN

Hın jı wan zarokên dehsali
Hın kal bûn, "bı zonê xwo" qıse dıkırın
Suxtayên lisê; yên zaningehê, bê mekteb bûn
Karker, mamoste, mihendiz
Drûnker, berber, bettal
Listıkvan li teatır
Û cotkar bûn

Lı ser betonê dirêj bûbûn mabûn
Lı ser û çavên wan gulên xwinê
Canê wan jı pola
Jı çerxa ağır derbaz bûbûn
Perê wan, saetên wan, kemerên wan hatı bûn girtın
Hın pêxas bûn
Kirasê hınan bı xwin
Nanê xwe wek bıra parva kırı bûn

XI-YÜZLER

Kimi on yaşında bebe
Kimi yaşlı "bi zoné xwe qisekene"
Liseli, üniversiteli, mektepsiz
İşçi, öğretmen, mühendis
Terzi, berber, işsiz
Tiyatro oyuncusu
Ve köylü idiler

Betonların üstüne boylu boyunca uzanmıştılar
Gözlerinde kan gülleri
Tenleri bir kez daha çelik
Bir ateş çemberinden geçmiştiler
Paraları, saatleri, bel kayışları alınmıştı
Kimi ayakkabısız
Kiminin gömleği kana bulanmıştı
Ekmeklerini kardeşçe bölüşmüşüler

L1 pençıran çavên b1 mereq l1 ser wan bû
Weki dınihêrin cınewırên nav qefesê
Mehlûqetên êzmin
Û rêbiran...
Sêrkarên han *“leşgerên dewletê”* bûn
Gele comerd bûn b1 gotinên xırab
Lê te dıgo bê hay bûn yekcar
J1 evin û mirovti û ar
“Ew hini fikr û raman ne kırı bûn”

Sedin serbılınd û bédeng bûn
Ne poşman bûn j1 bo vê serpêhatiyê
Û pêt bûn bo duwerojê
Hin gele çerxên ağır l1 pêş wan bû
Hin tışt ne çû bûn seri
Dızani bûn

L1 girtigeha qışlê sedın
L1 ser betonê dirêj bûbûn mabûn
Nanê xwe b1 birati parva kırı bûn

Camlardan meraklı gözler süzüyordu onları
Kafese konmuş azgın hayvanları
Gökyüzü yaratıklarını, eşkiyaları
Seyreder gibi...
Küfürlerinde alabildiğine cömert
Ve sanki sevgi denen şeyi hiç bilmemiş
Seyircilerdi bunlar
“Onları düşünmeye alıştırmamışlardı”

YÜZLER onurlu ve sakindiler
Geçmişe karşı anlayışlı
Geleceğe kararlıydılar
Daha çok ateş çemberi bekliyordu onları
Birşeyler bitmemişti daha
Anlıyorlardı

Garnizon nezarethanesinde YÜZLER
Betonlara boylu boyunca uzanmıştılar
Ekmeklerini kardeşçe bölüşmüşüleri

EVİNÊN KEVN

Hın caran dı dûyê cıxarekê da
Dı êvarek westiyayi da tê bira mın
Wek gulek pelıxi ne evinên kevn

Çay vedıxwarın, domine dılistın
Veki nasê mın bın jı berê
Mın hêdi hêdi kılamek dılorand
Dema saet pêncan da derbaz dıbû ew
Wek rûkeniyek jı ber pençıran

Te di salan şunda berêvarekê
Lı ser banan şinkayiyek reng çûyi
Wek destên wê yê şermok ın
Bayek dihejine pelên akasyan
Te di salan şunda
Mina sılavekê derdıkeve tê

Merıv dı êvarên westiyayi da tine bira xwe
Wek gulên pelıxi ne evinên kevn

ESKİ AŞKLAR

Kimi zaman bir cıgara dumanında
Yorgun akşamlarda hatırlar insan
Yalnız bir gül gibidir eski aşklar

Çay içer domina oynarlardı
Sanki çoktan tanışım insanlardı
Bir türkü mırıldanırdım usulca
Saat beş sularında geçerdi o
Bir gülümseme gibi camlarda

Bakarsın yıllar sonra bir ikindi
Çatılar üstünde bir soluk mavi
Utangaç elleri gibidir
Bir yel vurur akasya dallarına
Bakarsın yıllar sonra
Bir selam gibi çıkagelir

İnsan birini yorgun akşamlarda hatırlar
Ezik bir gül gibidir eski aşklar

MIRIN Û KULÏLK

Lı benda mın be, lı wır, lı rojhilatê
Kılamên zarokan, ewr û roja sor
Lı wır mırın û kulilk

Çavên te dıgrım dımeşım lı nav galegala merıvan
Poxziniyê dıgrım jı te dımeşım
Rûyê te çıqas xweşık e, zaroko
Mina evindara mın i, tu serfirazi yi?

Jiyana mın e ev deng
Dıgere lı ser pelên şevê yên bêdeng
Mırınê, mede dû wi
Bihêl, bıla bıçe bıghê şinkayiyê
Mede dû wi, bıla qut ne be şîer

Rengê xwe da ser avan, roja sor
Kulilkê bihna xwe belav kır hawırdor

ÖLÜM VE ÇİÇEK

Tan kızılığında buluşalım orda
Çocukların türküsü, bulutlar ve doğan gün
Orda ölüm ve çiçek

İçimde gözlerin yürürüm kalabalıklar arasından
Hüzünleri alır senden yürürüm
Yüzün ne güzel böyle çocuk
Sevgilim gibisin, mutluluk musun

Bu ses benim yaşamamdır
Dokunur sessiz yapraklarına gecenin
İzleme onu ölüm
Uzanıp gitsin mavilere
İzleme onu şiir bitmesin

Tan kızılığı vurdu sulara
Yaydı kokusunu çiçek uzaklara

ROJ Û BERF

Lı ser berfê roj û kılam û bêdawi
Çavên mın wek çırûskek pola, berfê
Ku destê xwe dirêj kım, lı wir mırın e
Û dıkene jiyan

Lı serfiraziyê bınhêrın, dıbe wında be
Aliyek lı rûyê êzmin, aliyek lı rûyê we
Kulilkên cemedê dıçırısın lı ber çêm
Û berf, çırûskên hûr hûr dışewıtın, vedımırın

Lı çiya û bani, lı deştan, lı daran berf
Dı bın rojê da wek çırûskên pola, berf
Ew zarotiya mın bû
Germiya mın mina buxuka ibrışım
Û dıkışine germiyê ber bı salên dın
Ber bı zarokên dın, berf

GÜNEŞ VE KAR

Kar üstende türkü, güneş ve sonsuz
Gözlerim bir çelik ışıltı kar
Uzatsam ellerime değer ölüm
Ve gülümser yaşamak

Mutluluğu seyredin yitebilir
Bir yanı engin gökte, bir yanı yüzünüzde
Irmak boyunca ışıyan buz çiçekleri
Pul pul yanıp sönen kıvılcım kar

Tepeler, ovalar, dallar boyu kar
Güneş altında bir çelik ışıltı kar
Bu benim çocukluğumdu
İpek böceği sıcaklığım
Taşır bir sıcaklığı başka yıllara
Başka çocuklara kar

RÊVINGÎ

Hın caran bı şıklê baranan
Galegala rojên beriyan
Dibe ku sorgulên darıstanan
Mina agirê pişo dı dılê mın da
Dıçın zeviyên lazûtan, gulên berbıroj, dıçım

Biranina salan, dûrketınan, hısretan
Biranina êvareke Behra Sıpi
Nızam şayi ye usa, an poxzini ye
Bı salan dikişinım mina tırênan
Dıçın zeviyên lazûtan, gulên berbıroj, dıçım

Dı demek jı demên baranan da vedıbe rûyê te
Vêdıkeve dı bêdera tavê da
Evê ku bı dıl û can dıjim
Nızam evin e, an mırın e
Dıçın zeviyên lazûtan, gulên berbıroj, dıçım

YOLCULUK

Kimi zaman yağmurlar biçiminde
Bozkır günlerinin uğultusu
Belki de ormanın iri gülleri
Bir kav ateşidir içimde
Gider mısır tarlaları, günebakanlar, giderim

Düşünmek işte yılları, ayrılıkları
Bir Akdeniz akşamını düşünmek
Sevinç mi keder mi böyle
Yıllarca taşırım trenler gibi
Gider mısır tarlaları, günebakanlar, giderim

Bir yağmur mevsiminde açar yüzün
Tutuşur güneş harmanında
İliklerime dek böyle yaşadığım
Aşk mı yoksa ölüm müdür
Gider mısır tarlaları, günebakanlar, giderim

DÊRSIM—II

Çûm ber bî tava şîlbûyi lî wîr
Lî xwe kîr mîn gele rengên darîstanê

Lî dor Munzûr lî çîriya pêşin
Wek evindarek revok e roj

Lê tîm bî şer e ev şîera han
Ger biçîm sîbe rojek dîn e, ne ev roj

Çiya wek çîrok ın, dema tîn bira mîn
Hespê xwe dajom ber bî evinek dîn

Dêrsîm, serbîser asê û delal
Dêrsîm, ew çîroka kevn, welatê mîni camêr

DERSİM—II

Orada ıslanmış güneşe gittim
Çindim ormanın nice rengini

Munzur boyunda güneş bilsen
Kaçak bir sevgilidir ekimde

Oysa bir kavga var bütün bu şiiirde
Yarın bir başka yarındır gitsem

Dağlar bir masaldır andıkça gülümserim
Atımı yeni bir aşka doğru sürerim

Bir uçtan bir uca Dersim hırçın ve güzel
Dersim eski öykü, Dersim o benim şövalye ülkem

TÊLA SINCİKÎN

Wi ali têla sincikin

Şireki şin e

Mina kûreyê hedad belav dıbin

Çikên jıyanê

Ahan lı vırê mın e kaniya jıyanê

Ahan lı vırê mın i, jınıka mın

Çitek e dı bın tavê da fireh

Dınyak e mina porên te

Dı çavên zarokan da, dı dılopên şevnemê da

Serpêhatiya dosti

Hêvi

Û evındariyê

DİKENLİ TEL

Dikenli telin ötesi
Bir mavi süttür
Bir demirci körüğünce saçılır
Hayat kıvılcımları
Nah şuramda yaşamanın pınarı
Nah şuramdasin kadının

Güneş altında bir tuldür uzar
Saçların gibi bir dünyadır
Çocuk gözlerinde, çiğ tenelerinde
Dostluğun
Umudun
Sevdanın serencamı

Lı vi ali têlê
Guh dıdım kılama dınyayê
Kılama zinaran û çemê hov
Û jana biraninê
Lê lê şevê, ku ronahiyê dımijini
Lê lê jiyanê
Ku mina kûreyê hedad bı bereket i

Deng, reng û si
Zulm û şahî
Jı têlan derbaz dıbım, bı dılê xwe dıçım
Dı gavekê da dı mîstê mın da yi erdê
Dı bihnekê da dı dılê mın da

Tu bı şerê mın heyi
Lê lê evinê
Lê lê kulilka hunarê, çivika şın
Xoyê behr û ezmanan
Ya jan û hariyê
Heylê erdê, jınıka mın
Tu şerê mın i

Tel örgünün berisinde
Türküsünü dinlerim dünyanın
Kayaların, vahşi ırmağın
Ve burukluğunu hatırlamanın
Ey aydınlığı emziren gece
Ey bir demirci körüğünce
Üreyen hayat

Ses, renk ve gölge
Sevinç ve zulüm
Aşar telleri gönlümce yürürüm
Bir çırpıda avucumdasın yeryüzü
Bir solukta içimdesin

Sen benim savaşım la varsın
Ey sevda
Ey nar çiçeği, mavi kuş
Denizin ve göğün tuzu
Acının ve çılgınlığın
Ey yeryüzü, kadını m
Sen benim kavgamsın

BI MEZINKIRINA GULEKÊ YE

Dengek lı ser sından
Û çikek
Tım çıkina cıwanan tê bira mın
Pêyxas û sing çırandi
Birinên xwe bi hêvi derman dıkın
Wek rûkeniyekê dıkışın
Şopê lêdanan û poxziniyê
Wek du tê bira mın
Serpêhatiya bîndestan
Ya sedsalan

Şaxên daran bêdeng û pozzin
Kılamên berfê bı jan
Jı zindana mın û têlan dûr
Bêdeng e bajarê Diyarbekrê
Deşt nalıve, çiya zehf dûr ın
Û ez dı hêrseke agırsor ım

BİR GÜLÜ BÜYÜTMEK YOK MU

Örsün üstünde ses
Ve kıvılcım
Hep gençlik çığlıkları hatırlarım
Ayakları çıplak, göğüsleri yırtık
Yaralarına umut basmışlar
Bir gülümseme gibi taşıyorlar
Kamçı izlerini ve kederi
Hatırlarım
Daha dün gibi
Yüzyıllar boyunca
Ezilenlerin serüveni

Dallar suskun ve buruk
Kar türküleri acılı
Koğuşumdan ve tel örgülerden öte
Diyarbakır şehri suskun
Ova kıpırtısız, dağlar çok uzakta
Ve ben akkor bir öfkedeyim

Ger aj dıdım usa bıharan hercar
Ger zora jan û jehrê dıbım
Bo mezıncırına gulekê ye
Ger heme lı ciyên talde
Lı şer
Lı evındariyê
Bo mezıncırına guleki ye

Derbaz bû meşa qeflê bındestan
Jı deriyê sedsala bistan
Bı çikin, bı lorin, bı marşan
Dı dengê wan da şer û kin
Hêvi û evin
Mina hêrseki tê bira mın
Dıranên kolıdaran ên tûj
Ken û kêfa wan, qamçiyên wan û darên sêpiyan
Mın hêrsa xwe bı hezaran sal bı xwe ra ani
Mina kulilka hêviyê bı xwe ra ani
Jı şerê mın gulek der tê
Zanım

Böyle her bahar yeşeriyorsam
Kederi ve zehri yeniyorsam
Bir gülü büyötmek yok mu
İzbede
Kavgada
Sevdada varsam
Bir gülü büyötmek yok mu

Geçti ezilenlerin resmigeçidi
Yirminci yüzyıl kapısından
Çığlıklarla, ağıtlarla, marşlarla
Seslerinde kavga ve kin
Özlem ve sevda
Bir öfke gibi hatırlarım
Keskin dişlerini efendilerin
Gülüşleri, kamçıları, darağaçlarını
Ben hincımı bin yıllarca taşıdım
Bir umut çiçeğı gibi taşıdım
Kavgamdan bir gül çıkar
Bilirim

XETÊN PAYIZÊ

I—LI GIRTİGEHÊ

Dema hatına me giya tev teze bûn
Û lı bakûr bû roj
Lê depoyê komirê wala bû êdi
Payiz hate Mamakê

Gırti lı bın tavê dınhêrın
Payiz çawa derbaz dıbe
Malıkên hember çıqa şirin ın
Riya Samsûne tji trampêl ın
Çıqa xweş e meriv nıha lı rê be

SONBAHARDAN ÇİZGİLER

I—TUTSAKLAR

Geldiğimizde otlar yemyeşildi
Ve kuzeydeydi güneş
Kömür deposu boşaldı işte
Mamak'a sonbahar geldi

Güneş altında tutsaklar
Geçen sonbahara bakıyorlar
Şirin mi şirin gecekondu evleri
Samsun asfaltında otomobiller
Ne güzeldir yollarda olmak şimdi

II—ZAROK

Zarok hın caran wek cihan in
Lı ser rûyê wan ezmanê payizê
Baran tên, roj ba dıbin
Û zarok zû mezın dıbin hın caran
Gulle evina me dıqetinın

II-ÇOCUKLAR

Kimi zaman çocuklar bir evrendir
Yüzlerinde sonbahar mavisi
Yağmurlar düşer, güneşler savrulur
Ve çocuklar tez büyür kimi zaman
Kurşunlar böler sevdamızı

III—NOVEDAR

Novedar lı gırtıyan dınhêre
Ez lı wi dınhêrım
Jı ku ye
Çı kar dıke
Çı dıfıkıre...

Ma tu ji payizê qet hez naki
Lo lo, novedarê têlan!

III-NÖBETÇİ

Tutsaklara bakıyor nöbetçi
Ben nöbetçiye bakıyorum
Nereli
Ne iş yapar
Ne düşünür...

Sonbaharı sevmedin mi hiç
Hey, telleri bekliyen nöbetçi!

IV—PAYİZAN TIM

Dınyayê, ew kılama mına bê dawî
Û delala mın, payizê
Jiyan
Wek avan û roniya royê
Jiyan
Wek gêjiya dılketinê
Dı bın vê ezmanê bedew da

Dıbe ku zarotiya mın e, pê dıhesım
Dırık ın, mor û mêyxoš
Çıqa bedew e
Bışkuyê ku jı dılê mın aj dıde

Lı hemû keştıyên ku dımeşın lı behran
Dılê mın lê dıxe, lı hemû kevir û kuçan
Dınyayê, ew evına mına bê dawî
Û dı dılê mın da şewatek bı nu va dıbe
Lı hemû payızan

IV—HER SONBAHAR

Yeryüzü o benim sonsuz türküm
Sevgilim sonbahar
Yaşamak
Sular ve gün ışığınca
Yaşamak
Bir kara sevda gibi
Bu ölümsü güzel gök altında

Belki çocukluğumdur duyarım
Böğürtlenlerdir mor ve buruk
Ölümsü güzel
İçimde süren tomurcuk

Her denize açılan yelkende
Her taşında yüreğim çarpar
Yeryüzü o benim bitmez sevdam
Ve bir yangın yenilenir içimde
Her sonbahar

HÊLİN, EVİN, BERİVAN

Hêlin, Evin, Berivan
Dı bira mın da hûn û bıhar ın
Avên welatê mın ku zelal ın
Hûn û avên zelal tên bira mın

Wi ali Feratê dûmanek sor
Kılaman girt ser çol û çıyan
Rojên şer vaye hatın
Hûn û weletê mın tên bira mın

Bıla bısene hıstêrên çavên erdê
Yên çıvik û kulilkan
Bıla roj bıde ser zevıyan
Gelê mini xemgin tê bira mın

Vaye bircên tariyê
Yek bı yek hıldıweşın
Demeke nu dest pê dıke
Merıvên azad tên bira mın

HELİN, EVİN, BERİVAN

Helin, Evin, Berivan
Sizi ve baharı düşünürüm
Sular ki aktır ülkemde
Sizi ve suları düşünürüm

Fırat'ın ötesi bir aladuman
Türküler sardı dağı taşı
Kavga günleri gelip çattı
Sizi ve ülkemi düşünürüm

Toprağın gözyaşı dinsic
Kuşların ve çiçeklerin
Gün vursun tarlalara
Mutsuz halkımı düşünürüm

İşte karanlığın kaleleri
Bir bir yıkılıp düşüyor
Bir yeni çağdır başlayan
Özgür insanları düşünürüm

Lê kılamên me çawa roni bın
Evina me çawa mezın
Dı bira mın da rojên delal
Ku merıv pê merıv dıbın

Dûmana reş wê belav be
Bırçıtı û şer û kin
Ême gotınên nu çêbıkın
Dınyayek nu tê bira mın

Dınya me usa fireh e
Usa bı bereket e erd
Destên me usa bı huner
Mal û zaro tên bira mın

Usa dılketiyê jiyanê
Û mırın bo rojên pêş
Dı şer da em hatın dınyê
Mana jiyanê tê bira mın

Ez evindarê ronahi
Bıratı û axê me
Bıla zıncır bën şıkandın
Zendên bê kelemçe tên bira mın

Hêlin, Evin, Berivan
Zanım kingê hûn mezın bın
Lı ser xweliya zindanan
Gulên vebın tên bira mın

Türkülerimiz nice aydınlık
Sevdamız büyük olacak
İnsanı insan yapan
Güzel günleri düşünürüm

Bir karadumandır dağılır
Açlık, kin ve kavga
Yeni sözcükler bulacağız
Yeni bir dünya düşünürüm

Yeryüzü öyle geniş ki
Öyle doğurgan ki toprak
Öyle hünerli ki ellerimiz
Evler, çocuklar düşünürüm

Yaşamaya böyle sevdalı
Ve ölmek yarınlar için
Kavga günleri doğmuşuz
Hayatın anlamını düşünürüm

Ben ki aydınlığa sevdalıyım
Kardeşliğe ve toprağa
Paralansın zincirler
Demirsiz bilekleri düşünürüm

Helin, Evin, Berivan
Bilirim sizler büyüyünce
Mapusane külleri üstünde
Açan gülleri düşünürüm

ROJÊN ZINDANÊ

L1 der şeveke Pûşkin, cemıdı
L1 Diyarbekrê berf
L1 zindanê galegal
Û tenayiya biranina te
Nıha qerisiye dara akasyê
Û têla sincıkin
L1 pençıra mın kulilkên cemedê
Çemê Diclê nıha qerisiye

Nızam ku çawa bêjim
Dıbên tu şoreşger bûyi
Te gotiye dı bın zulmê da ye
Sınifa karkeran û Kurdistan
Dıbên te gotiye, wê bighê dawı
Zulm û zordesti
Nızam ku çawa bêjim

L1 şûşa pençıra mın qat bı qat cemed
L1 ser dara akasyê berf
Û taveke ecêb daye ser erdê lı der
Ku serguzeştan tine bira merıvan
Evin û jehrê
Em zındani ne
Hini komıra linyitê û cıxara Bitlisê bûne
Çawa ku hini bêbexti û derewan bıbın
Hini pırs û mehkemê
Zulm û şer
Û çawa ku nefesekê jı cıxarê bıqşının
Me azadi bı hesret kışandıye dılê xwe

KOĞUŞTA GÜNLER

Dışarda donuk bir Puşkin gecesi
Diyarbakır'da kar
Koğuşta gürültü
Ve seni düşünmenin yalnızlığı
Akasya dalı
Dikenli tel donmuştur
Penceremde buz çiçekleri
Dicle nehri donmuştur

Bilmem ki nasıl anlatsam
Sen devrimciymişsin diyorlar
İşçi sınıfı demişsin diyorlar
Baskı altındadır falan filan
Sömürü son bulacaktır
Demişsin diyorlar
Bilmem ki nasıl anlatsam

Camlarda bir demet buz
Akasya ağacı dallarında kar
Ve şaşılacak kadar güneşli bir gün
İnsana serüveni
Sevdayı ve zehri düşündürür
İçerdeyiz
İhanete ve yalana alışır gibi
Linyit kömürüne, bitlis cıgarasına alışmışız
Sorgu suale
Zulme
Kavgaya
Ve özgürlüğü
Bir nefes tütün gibi çekmişiz

TOTIK

Kingê ba kılaman dîbê
Kingê şilan bı gulan dîxemîle
Çıvîkên xwe berdîdım, totîko

Terk lı berfê dîkeve
Tovê evindar aj dîde ber bı royê
Dıçım, hespê mın dı paşıla ezmanan da
Wek şırîtek ronî me, totîko

Jan royê hılîtinın
Keç mezın dîbın bo evînê
Bihna mın xurt dîbe bı agîrek nu
Dıbırîqe pola
Kerî dîbe atom, totîko

Dîherîke wext û av
Tari û ronahi
Reng, tam û bihn
Jı reqsa cihanê merıv têr nabe
Dîherîke jıyan, totîko

Mın berda çıvîkên xwe ber bı dûr
Kena mın gıha ezmanan
Tu jı azad bıke çavên xwe
Zincirên mêjû veke
Veke bendên destê xwe
Heylo, totîko!

KUKLA

Rüzgârlar türkü söylediğinde
Yaban gülü çiçeğe durduğunda
Kuşlarımı bıraktım, kukla

Kar çatlar
Sürer güneşe sevdalı tohum
Giderim atım göklerin koynunda
Ben bir ışınım, kukla

Acılar gün doğurur
Kızlar büyür sevdaya
Yeni bir ateşle ürer soluğum
Parıldar çelik
Çatlar atom, kukla

Akar zaman ve su
Karanlık, ışık
Renk, tat ve koku
Doyumsuz bir dans içinde evren
Akar hayat, kukla

Bıraktım kuşlarımı engine
Göklere vardı kahkaham
Sen de sal gözlerini ufka
Çöz aklın zincirlerini
Akıp giden zamanda
Çöz ellerini kukla
Heyy, kukla

ÇIVIKÊ

Hey lê, çivikê
Bışkuyan vekırın lı der?
Bayê xerbi hat, ne hat?
Jı der çı xeber?

SERÇE KUŞU

Serçekuşu, serçekuşu
Tomurcuklar açtı mı
Güney yelleri esti mi
Dışarda ne var ne yok

HÊVÎ ÇAWA BÊ GOTIN

Jî gele behran, jî welatan derbaz bûm
Nîzam, evina mîn çawa bê gotin
Ger poxzîni ye tîştê ku tîm dîkşînim
Lî paş çîyan, lî wî alî berîyan
Nîzam, hêvî çawa bê gotin

UMUDU NASIL ANLATMALI

Denizler, ÷lkeler aştım nice
Sevdamı nasıl anlatmalı
Bir hüzünse taşıdığım hep
Dağlar ardında, ufkun ötesinde
Umudu nasıl anlatmalı

KILAMA MEMEDÊ NOVEDAR

Nızam jî çavê wi êvarên havinê derbaz nabîn?
Derbaz nabe keça Zeyno, bî hunarîkên glorîk?
Dara şekokê, onceyên ro lê dayî
Tu car neyên bira wi? Şaş metel dîbim
Çıma usa hışk û hol e rûyê wi?

Wek stêrên wi vemîrine, ma kulilkên wi bihn
nadîn?

Hez nake caran jî qarixên birincê, jî tayên titûnê?
Spindarên qor bî qor?
Va ye dî dîl û bira mîn da ye
Şevaqên Memed ên sor
Tûrê hêviyê ahan lî vîr e
Dev bî hışki girêdayî
Memed novedarê wê ye
Serê sungiya wi dîbîriqi

TUTSAKLARI BEKLEYEN
MEMED'İN TÜRKÜSÜ

Gözlerinden yaz akşamları geçmez mi
Geçmez mi Zeyno kız, yanakları değirmi
Ahlat ağacı, gün vurmuş yoncalar
Aklından geçmez mi hiç şaşarım
Yüzü neden böyle anlamsız durur

Yıldızları sönmüş gibi, çiçekleri kokmaz mı
Sevmez mi pirinç göleklerini, tütün fidelerini
Dizi dizi selvileri
İşte yüreğimde ve aklımdadır
Al şafakları Memed'in
Umut torbası burda işte
Sımsıkı bağlı
Memed bekler onu
Süngüsünün ucu parıltılı

Çakûç çikan dıpekinın
Dı axê da jiyan tê û dıçe
Erd-ezman ronak e
Û bedewiya evina me
Tu dibê hez nake Memed jı kırasên kar û xebatê?
Jı kulekên karxanan ku dûman bı naz hıldıkışe?
Lê ew novê dıgre iro
Lı ber duwerojê xwe yê bı kelemçe
Serê sungiya wi dıbırıqe

Lo bavo, merıv hebûn zamaneki
Yên ku erc dadıqultandın
Zevi û karxane
Merıv hebûn merıv dadıqultandın...

Dıfıkırım lı ser rojên wê bën
Tu dibê navê me ji wê derbaz be?
Xelk şaş-metel bımine bı çiroka me û Memed?
Wê tışteki bıbêjın
Diwar û têlên zindanê?

Çekiçler kıvılcım saçar
Toprakta kımıl kımıl bir hayat
Yer gök ışık içinde
Ve sevdamızın güzelliği
Sevmez mi Memed yağlı tulumları dersin
Dumanı nazlı tüten bacalar
Ama işte o bekçisidir
Kelepçeli geleceğinin
Süngüsünün ucu parıltılı

Toprak yutan adamlar vardı
Tarlalar ve fabrikalar yutan
İnsan yutan adamlar hele
Hey anam hey bir zamanlar...

Gelecek günleri düşünürüm
Adımız geçer mi dersin
Şaşarlar mı bizim ve Memed'in hikâyesine
Duvarlar, telörgüler
Anlatır mı birşeyler

DORBERÊ HARÇIKÊ

Vê evsûna dorberê Harçikê
Yek ez dızanım, kara xezalê
Bı dû royê dıpekım dıçım
Jı kılamên zinaran sergêj dıbım
Nızam darıstan e, an ezman e
Derbaz dıbe dıçe jı dıl û hunavê mın

Mın şunda hışt Çıyayên Çıllan
Ku ketine behra ronahiyê û derketine
Wek qumaşên teze dıçırısın
Mına bayeki derbaz bûm jı Kevirê Kun
Yek ez dızanım, kara xezalê
Masiyên sorbelek in an xewnên mın
Yên ku bı avên zivin û şın dılızın

Qutidere û şewata çayên demgırtı
Wek sılavek e rûyê hevalan
Lı Kirikê ezman bihna xwe dıgre
Bihna axê, kılamên mêrxasan
Wek rojeke xemgin e Zaxgê
Merıv dıbinê û wında dıke

Dıbe ku ev mırına bedewiyê, an bedewiya mırınê
Dıbe ku kevn e û bê mırın
Dı reqseke mezın da ye jıyan
Av, ba û darıstan
Xezal û roj

HARÇIK BOYLARI

Bu Harçık boylarının büyüsünü
Bir ben bilirim yavru geyik
Güneşleri kovalarım bilsen
Kayaların türküsü bitirir beni
Orman mı, gök mü içimden geçen

Işık denizine banıp çıkmış
Taze kumaşlar gibi tüten
Kırklar Dağı ardımdadır
Yel gibi geçtim Deliklitaş'tan
Bir ben bilirim yavru geyik
Mavi gümüş sularla oynaşan
Alabalıklar mı, düşlerim midir

Kutudere ve demli çayların yangını
Yüzleri bir selamdır dostların
Kirik'te soluklanır mavi
Toprak kokusu, şövalye türküleri
Zağge buruk bir güneştir
İnsanın bulup bulup yitirdiği

Bu belki güzelliğin ölümü, ölümün güzelliği
Belki eski ve ölümsüz
Yoğun bir dans içinde yaşam
Su, rüzgâr, orman
Geyik ve güneş

Lı pışt mın bajareki hêsir
Dı nav tırs û şıkê da gevz dıde
Ez bayên xwe dıgrım û dıçım
Va ye dı şewqa xençereki da azadiya çıyan
Kevn
Tenê
Û wek poxziniyek serbılind

Çiya bı mın dıbın çiya
Evin dıbın evin
Rojên tên dol dıgrın

Dı cılê da, dı şer da, dı zindanê da
Û roj û demên ku xemgin
Û bê hay ım
Tım lı dorberê Xarçıkê dıbım
Dorberên Xarçıkê ji dilê mın wek baranekê
derbaz dıbın

Ardımda tutsak bir kent
Korkuya, kuşkuya belenmiş
Rüzgârlarımı alır giderim
İşte bir bıçak ışıltısında dağların özgürlüğü
Eski
Yalnız
Onurlu bir hüzün gibi

Dağlar dağlaşır benimle
Sevdalar sevdalaşır
Gelecekler döllendir içimde

Yatakta, kavgada, mapusanede
Ve kederli olduğum günler
Ve dalgınken
Harçik boylarında olurum hep
Harçik boyları içimden bir yağmur gibi geçer.

Institut kurde Paris

DINYA ME FIREH E

Ki dikare qasi me jê hezke
Jı vê roja ku hiltê bı qirin û qijin
Ku sor bûye bı xwina me
Ev birçitiya me û jana me ye
Bı hezar salan kudandiye
Ev hêrs û qar û şerê me ye

Çûka zeviyân kılama xwe dibê
Mûri kılama xwe
Av û ba, kulilk û dar
Û kılamên xwe dibên bı yek dengeki
Bırayên mın ên xebatkar
Diya mın, xwişka mın, hevala mın
Ew jı hemû kılaman xweştir e

Bınhêr, erd lı benda me ye
Û dar, bo pelan bıdın
Sımıl, wê tije bı
Û lı benda me ye jiyan
Bo ku bıde ya heri sor
Ya heri hingıvin
Û bengın

Makine êdi ne dijminê mın ın
Heval ın ew
Dırêji çavên mın nabın lûlê tıfingın
Tang û top û teyare
Derbaz nabın jı ser hêvi û şabûnên mın
Êdi ne zindanan
Lê malan ava dıkın em bı kevırên bıri
Dı çardaxên wan da kulilk û zarok

BİZİM DÜNYAMIZ GENİŞTİR

Kim bizim kadar sevebilir
Bu ığlık çığlığa doğan günü
Kanımızla boyanmış günü
Bu alığımız, acılarımızdır
Binlerce yıldır süregelmiş
Öfkemiz, hıncımız, kavgamızdır

Söyler tarla kuşu türküsünü
Söyler karınca
iek, dal, rüzgâr ve su
Söyler türküsünü birağızdan
Emekçi kardeşlerim
Anam, kardeşim, karım
Bu türkülerin en güzelidir

Bizi bekliyor işte toprak
Dallar yaprak açmaya
Başaklar dolgun olacak
Bekliyor vermek için en kırmızıyı
En ballıyı
En sevdalıyı
Hayat

Ve makinalar şimdi düşmanım değil
Dostumdur
Namlular uzanmaz gözlerime
Gemezler sevincimin umudumun üstünden
Tanklar, toplar, uçaklar
Hapishane duvarları değil
Evler reriz ak taşlarla
Balkonlarında iekler ve ocuklar

Hin ku tu ne bûyi, kolıdar
Em hebûn
Çûk bûn, kulilk bûn, mirov bûn
Hin beri te hebû, kolıdar
Kılamên ku ji erdê ra dıhatın gotın
Ronahiya stêran
Hebû bedewiya jan û êşan
Poxzini û hêvi
Evin û xuhê henıyan
Pışti te wê disa hebın

Ev dınya me ye, fireh e
Bê ser û bın e ev cıhan
Fireh e dılê zevi û darıstanan
Dılê mêşan, masıyan, şaxên gêrazê
Ya şev û ronahiyê
Şabûna çavan, bıratıya destan
Ma em çıbkın zıdan û têlan
Teda û lêdan bo çı, kolıdar?

Bırçiti
Ev çıyayê ser bıhna mıni cıwan
Serboriyên mın ên xebatkar yên hezar salan
Yekcar dıçın û cardın venagerın
Dıçe jan û kin
Pranga dımırın

Dıbê çûka zevıyan kılama xwe
Dıbên bırayên mınen xebatkar bı yek dengeki
Kılama xweştırın lı dınyê

Sen olmadan önce sömürge
Biz vardık
Kuşlar, çiçekler, insanlardık
Vardı sen olmadan önce sömürge
Toprağa söylenen türküler
Yıldızların ışıltısı
Denizlerin soluğu
Vardı acıların güzelliği
Hüzün ve umut
Aşk ve alınteri
Sen öldükten sonra yine olacak

Bu bizim dünyamızdır geniştir
Uçsuz bucaksızdır bu evren
Geniştir tarlaların, ormanların gönlü
Arıların, balıkların, kiraz dallarının
Gecenin ve aydınlığın
Gözlerin sevinci, ellerin kardeşliği
Biz ne yapalım tel örgüleri
İşkenceleri ne yapalım sömürge

Açlık
O gencecik soluğumun üstündeki dağ
Benim binlerce yıllık emekçi serencamım
Gider bir daha geriye dönmemek üzere
Gider acı ve kin
Ölür prangalar

Söyler tarla kuşu türküsünü
Söyler bir ağızdan emekçi kardeşlerim
Türkülerin en güzelini

MIRINA HOZAN

Mın b1 hozani hez k1r j1 b1lındahiyên b1 berf
J1 ezmanê bê dawî û çaqilê pıçûk
Azad bûm b1 kelemçeyên l1 destên mın
Şerê mın bo insanan bû
Gulan mezın dıke mırına mın

OZANIN ÖLÜMÜ

Ozanca sevdim karlı dorukları
Engin göğü, çakıl taşını
Bileklerimde zincirlerle özgürdüm
İnsanlar içindi kavgam
Çiçekleri büyütür ölümüm

SEROKZINDAN Û HOZAN

Heylo, serokzindano!
Ma jîyan tê dardakîrîn?
Tê dardakîrîn ezmanê şîn?
Tov, brûsk û baran
Hezar gul dîde dengê mîn
Dengê mîn tê dardakîrîn?

ZİNDANCIBAŞI VE ÖZAN

Zindancıbaşı heyy!
Yaşamak kurşuna dizilmez ki
Kurşuna dizilmez ki göğün mavisi
Yağmur, şimşek ve tohum
Bin çiçek açar sesim
Sesim kurşuna dizilmez ki!

EW

Bo wi jiyan û şoreş yek bû
Bê dawî dişewiti
Xwin diçû ji agir û pêtên sor
Ronahiya xwe belav dikir ber bî dûr
Lî şeverêşên lal û kûr

Derbaz bû çû ji gele bend û qeydên
Bêdengiya nexweş û bê livin
Jî tîrsa bê derman
Û bêbextiyê
Gîha ronahiyên şin û rojin
Kılama behrê û dengê hêviyê
Tevî şîrê cihani bû ew

O

Eşlenmişti onda hayat ve devrim
Ölümsüz yanardı
Kızıl alev dilimleri kanardı
Serpelerdi ışığını uzaklara
Derin, dilsiz karanlıklara

Duragan, hasta bir sessizliğin
Ölümcül korkunun
Dönekliğin
Nice ayakbağından aşır geçti O
Vardı mavi güneşli aydınlıklara
Denizin türküsüne, umudun sesine
Evrensel şiire karıştı O

KULILKÊN PÊÇANIK

Jı Yasin, Eziz û Îlhami ra

Evina minî pêşin kulilkên pêçanîk in
Ku nîşkava li sibehan pêyda dibin
Mina ezmanê çiksayî, teze û cıwan
Û bî jiyaneke niv rojî

Dostê min hebûn
Ku emrê wan qasî kulilkên pêçanîk bûn

SARMAŞIK ÇİÇEKLERİ

Yasin'e, Aziz'e, İlhami'ye

İlk sevdam sarmaşık iekleridir
Sabahlara bir sűrprizle dođan
Bulutsuz gűkyűzű gibi gergin
Ve yarım gűnlűk bir yaőam

Dostlarım oldu benim
Ŗműrleri sarmaőık çiçekleri kadar olan

NÛH BÛN

Ev çı şabûn e?

Weki hatım xar lı kûçeki Enqerê

Heylê rojê, ku mın ra evinên ilonê tine

Û dı bın baranê da bı dileki germ

Weki xorteki tolaz, heyşde sali me

YENİLENİŞ

Bu sevinç ne?

Sanki Ankara'da bir sokağa indim
Ey bana eylül aşkları getiren güneş
Ve yağmurun altında sımsıcak yürek
Sanki on sekizinde hırpani gencim

EVİNA MIN

Ku lı bexçan rasti kulilkan bêm
Ku zarokên rûken bıbinim
Ku çavê min û ya keçekê rasti hev bên
Çavşin bı rengê menewşê
Çiyayên welatê min tên bira mın
Evina mın lı lûla tıfingan nıvisandi ye

SEVDAM

Parklarda çiçekler görsem
Gülümseyen çocuklar görsem
Bir kızla karşılaşa bakışlarımız
Gözleri menekşe mavisinden
Ülkemin dağlarını hatırlarım
Sevdam namlulara yazılı

HEYLÊ KEÇA MANTOSORÊ

Tu mîna straneke sosyalist i
Heylê, keça mantosorê
Delaliyên mîn lî dûr man
Bê dost û dijmin jîyan çira dibe?
Xerîbiya mîn jî çavên mîn ne xuyayî ye?
Heylê, keça mantosorê

HEY KIZIL MANTOLU KIZ

Sen sosyalist bir şarkı gibisin
Heyy kızıl mantolu kız
Sevdiklerim uzaklarda kaldı
Yaşamıyor dostsuz, düşmansız
Gözlerimden belli mi yabancılığım
Hey kızıl mantolu kız

EM NE BINKETİ NE

Em ne binketi ne
Avê da ne çûn jan û êşên me
Binhêr tovên ku hêşin dîbin
Bı baranên bıharê
Guh bide dengan
Ku mina şevêki şewatê ne
Lı meydana şer mêrxas hene

Em ne binketi ne
Ku nanê me jı dest me bıgrın jı
Yarê jı me dûrxının jı
Û jı porê zarokên me, wek serê genimê zer
Û dûrkevın jı jı çiyayên me

Em ne binketi ne
Binhêr bıharek dın, bêderek dın
Binhêr şewqa kêlendi û dasan
Û dengê çakûç lı ser sından

Em ne binketi ne
Tûrê me bı tov tiji
Xwina me da jin dıkele wek çavkaniyek
Bı dil û can dıçın şer

YENİK DEĞİLİZ

Yenik değiliz
Boşa gitmedi çektiğimiz acılar
İlkyaz yağmurlarıyla yeşeren
Tohumlara bak
Bir yangın gecesini andıran
Sesleri dinle
Savaş alanında çarpışanlar var

Yenik değiliz
Etseler de bizi ekmeğimizden
Yardan ayırsalar da bizi
Çocuklarımızın buğday başağı saçlarından
Ve uzak düşsek de dağlarımızdan

Yenik değiliz
İşte yeni bir bahar, yeni bir hasat mevsimi
İşte ışıltısı tırpanların, orakların
Ve örse inen çekicin sesi

Yenik değiliz
Torbamız tohum dolu
Kanımızda bir pınar gibi kaynayan hayat
Koşar adım gidiyoruz kavgaya

ORKESTRA

Eger bêdeng ım
Çavên mın jı te ra her tıştı dibêjn
Şiêr û hêvi û dılketınan
Şewatan, zindanan û bêbextiyan
Aşitiyê û şer
Eger mın seri daniye, eger seri hıldaye
Bı dıran û neynûkên xwe ber xwe daye
Wek topeke bê sebr
Lı benda şevaqê me ger
Çavên mın dibêjn

Mın jı dıl got mina orkestrake din
Şiêrê jiyanê
Ya hılatına royê û payizê
Ya avan, darên narewanê û zewiyan
Mın jı dıl got şîêrê janan
Û ya birinên lédan û guleyan

ORKESTRA

Suskunsam
Sana herşeyi anlatır gözlerim
Şiiri, sevdayı, umudu
Yangınları, mapusları, hıyanetleri
Barışı, kavgayı anlatır gözlerim
Baş eğmişsem, baş kaldırmışsam
Dişimle tırnağımla dayanmışsam
Sabırsız bir top gibi
Şafak vaktini bekliyorsam
Gözlerim anlatır

Deli bir orkestra gibi yürekte çaldım
Hayatın şiirini
Gün doğuşunun ve sonbaharın
Suların, kayın ağaçlarının, tarlaların
Yürekte çaldım acıların
Kırbaç ve kurşun izlerinin şiirini

Hın caran mın komdıkır kulilkê çolan
Hın caran destê mın da kelemçe,
pıšta mın da sungi, dıçûm lı kûçan
Û lê dıxıst tım orkestra mın
Şewat, gule û cigehên lêdanê
Diya mın tım bı lori û zar
Hevalên mın bı nihêrinın bırındar
Lı paş têla sıncıkın çavên zarokan
Û lê dıxıst tım orkestra mın

Eger bê deng ım
Çavê mın jı te ra hertıştı dıbêjın
Evinê dıbêjın mına loriyekê
Aştı û şer
Dılê kêrkırı
Demeki şevağê
Û guleyan dıbêjın çavên mın

Institut Kurde de Paris

Kimi gün yazılarda kır çiçekleri topladım
Kimi gün ellerim kelepçeli, süngüler arasında
yürüdüm sokaklarda

Ve çaldı durmadan içimdeki orkestra
Yangınlar, kurşunlar, işkence odaları
Annemin bitmez ağıtı
Dostların bıçaklanmış bakışları
Dikenli teller ardında bebek gözleri
Ve çaldı durmadan içimdeki orkestra

Suskunsam
Sana herşeyi anlatır gözlerim
Sevdayı anlatır bir ağıt gibi
Barışı ve kavgayı
Bıçaklanmış yüreği
Bir şafak vaktini
Kurşunları anlatır gözlerim

ROJ WÊ BÊ

Tu nîkari biçîrpini şabûnên mîn wek ajeki teze
Hêviya mîn dî lûlan da ye
Roj wê bê
Topên cejnê wê bîgurminîn
Xort û keç wê bimeşîn

Çemek e şabûna mîn
Mehinek e, jî şereki dîbeze yê dîn
Dîbeze ber bî şevaqa paş çiyayê sor
Mîn jî dilê xwe şuştîye pozzîni
Lî vî şeri rev tune

Tu nîkari mîn jî rê veşerîni
Bîşku lî ber ajdanê ye
Av lî ber gîhanê
Menzil ne dûr e

Ne xem e derbazbûna mîn jî deriyên derd û kulan
Ewqas zîncir, ewqas zîndan
Fermanên ku jî bo me tîn nîvisandîn
Ne xem e
Hêviya mîn dî lûlan da ye
Roj wê bê
Topên cejnê wê bîgurminîn

GÜN GELECEK

Körpe bir dal gibi koparamazsın sevinçlerimi
Umudumu namlulara sürmüşüm
Gün gelecek
Bayram topları gürleyecek
Kız-oğlan yürüyeceğiz

Bir ırmaktır sevincim
Bir taydır koşar kavgadan kavgaya
Aladağın ardındaki şafağa
Kederi gönlümden koparmışım
Bozgun yok bu savaşta

Beni yolundan eyleyemezsin
Fışkırdı fışkırarak sürgün
Vardı varacak su
Yeni bir menzile

Gam değil acılı kapılardan varışım
Nice zincir, nice zindan
Adımıza yazılan bunca ferman
Gam değil
Umudumu namlulara sürmüşüm
Gün gelecek
Bayram topları gürleyecek

ŞIÊR Û MIROV

Gelek lı şîer gerim dı çavê mirovan da
Û gelek dit çûn û windabûna kılaman bı serê xwe
Çavên xwe piçek li vir bihêle
Mın ji tera nan û şîer ani
Niha lı vir in kılamên behrên vekiri
Teyra ku xwe berdide ber bı çıyan
Ez ku bı salan lı benda senfoniki mam

Germiyê megır û meçe ji mın
Çavên xwe mekuj û meçe
Edi bes e zincirên ku te ji xwe ra rıstın
Weki dın çıra dibe ewqas huner
Atom û elatrik û keştiya êzmin

Gelek lı şîer gerim dı çavê mirovan da
Û pır caran dit
Çûn û windabûna kılaman bı serê xwe

ŞİİR VE İNSAN

Çok aradım insan gözlerinde şiiri
Çok gördüm bir başına yitip gidişini türkülerin
Gözlerini azıcık eyle
Sana ekmek ve şiir getirdim
Burda şimdi açık deniz türküleri
Dağlara süzülen kuş
Ben ki yıllarca bir senfoniye bekledim

Bir sıcaklığı alıp gitme benden
Gözlerini öldürüp gitme
Yeter kendine zincirler ördüğün
Yoksa ne anlamı kalır bunca hünerin
Atomun, elektriğin, uzay gemisinin

Çok aradım insan gözlerinde şiiri
Çok gördüm
Bir başına uçup gidişini türkülerin

HÊLÎN

Kingê ew hate dinyê ez lı gundên çiya bûm
Kingê ew şeş mehi bû, li hepsê bûm
Ez jı bir kırı bûm, dema vegerim
Kingê ew sê sali bû, me hevdu dit dı navbera
sungiyana da

Xwest piskuwit bide mın û apên cendirme
Kingê ew şeş sali bû idara orfı lı deri xıst
Salekê çım û hatım dı navbera Enqerê, Îstembolê û
Diyarbekrê da

Roja ku hatıbû zindanê, ditına mın
Jı mın suket bona ku venegerim
Û kingê ew heft sali bû
Jı wê û welat revim

Ew niha heyşt sali ye
Sedemê dûrketinan nızane
Lê jana wê zane
Û ew hemû tiştê ku hatın serê me
Bo wê wek xırab bûna leyistokan e

HELİN

O doğduğu gün ben dağ köylerindeydim
O altı aylıkken hapisteydim
Döndüğümde unutmuştu beni
Üç yaşındayken süngünler arasında buluştuk
Bana ve jandarma amcalara bisküvit vermek istedi
O altı yaşındayken sıkıyönetim çaldı kapımızı
Bir yıl Ankara, İstanbul, Diyarbakır arasında
dolaştım

Mapusaneye görmeğe gelişinde
Eve dönmüyorum diye küstü benden
Ve o yedi yaşındayken
Kaçtım ondan ve ülkemden

O şimdi sekiz yaşındadır
Nedenini bilemez ayrılıkların
Acısını bilir
Ve onun için bütün bu olup bitenler
Bir oyuncağın kırılışına benzer

TU, LA JAKONDA MIN

Dı sıbeke çiriya pêşin, bın baranê da
Bêhay dimeşım dı bêdera rengan da
Dı dılê mın da şewata xemginiyê û şîer
Weki lı ciyê daran te dibinım

Nızam, tu cihanek çawa bûyi
Xewneke germ bûyi ahan lı virayê mın
Ya ku ezmanê Munihê dıbrıqine
Xuyaye, lı ciyê zarokan te dibinım

Mın tu jı ax û çımanan avakırı
Jı pelê çınarê, roniya royê
Û kılamek jı qıraxê Îsarê
Mın tu jı şîer wek timsalek çekırı
Tu, La Jakonda mın

SEN BENİM LA JAKONDAM

Yağmurlu bir ekim sabahında
Dalıp gidiyorum bir renk harmanında
İçimde kederin ve şiirin yangını
Sanki ağaçlar senmişsin

Bilemem nasıl bir evrendin
Bir düştün sımsıcak şuramda
Bu Münih göğünü parıldatan
Besbelli çocuklar senmişsin

Seni topraktan ve çimlerden oluşturdum
Çınar yaprağından, gün ışığından
Ve bir türkü İsar kıyılarından
Seni şiirden bir heykel gibi kurdum
Sen benim La Jakondam

PORTRE

Mın bı dıl û can hezkır ji jiyanê
Û bı xemgini hevır bûm
Aliyek mın eger roniya bı ken bû
Jehristan bû aliyê dın

Tenayi wek timsalek e lı rûyê mın, bınhêr
Dılê mın demên bı hezar litır kışandın
Lê mın xewn û behr dan ji dilê xwe
Hêvi û roj û çivık dan
Emrê mın bı evin tiji bû, lê jan resım kır mın

Eger bızani çı dınya derbaz bûn ji çavên mın
Kılamên mın wında bûn dı çolên bê ser û bı da
Mın ku bı nefesa xwe hesın helandın
Lê tu wek bayên sıvık hat û çûyi

Tu gele hıkyatan wê bıbini lı rûyê mın, bınhêr
Derbên firçê gelek hosteyan
Mın dı dilê xwe da veşart tevi keneke bı jan
Dengên gelek lıngan ku dûrketın çûn

Heylê, gula berbıroj, roniya ku şevê dıçırine
Bışkuyê ku dıteqe lı şinkayiyê
Xuya ye dengbêj bûm ez, gerokek lı cihanê
Bı te ra bûm û hım ji bê te bûm
Jı nav hêkyatekê derbaz bûm çûm

PORTRE

Çılgınca sevdim yaşamayı
Keder içinde yuğruldu
Bir yanım gülen ışık idiyse
Ağular ülkesiydi öte yanım

Yalnızlık bir heykeldir yüzümde bak
Tonlaşan saniyeleri çekti yüreğim
Oysa düşler, denizler verdim yüreğimden
Umutlar, güneşler, kuşlar verdim
Bir ömür boyu sevdıyla taşıdım, acıyı resimledim

Bilsen ne dünyalar geçti gözlerimden
Türkülerim uçsuz bucaksız kırlarda yitti
Soluğumda demirler erittim de
Sen uçarı bir rüzgâr gibi gittin

Bak nice öyküler bulacaksın yüzümde
Nice ustanın fırça darbesini
Ve içime gömdüm bir buruk gülümsemeyle
Uzaklaşan nice ayak sesini

Hey ayçiçeği, geceyi yırtan ışık
Bir maviye patlayan tomurcuk
Besbelli bir gezgindim, evrende şarkılar söyledim
Seninle beraberdim ve sensizdim
Bir öykünün içinden geçip gittim

KIŞANDIN BER BI BORİYÊ

Hatım dinyê û meşim, du rê lı pêş mın
Dı dılê mın da hesretên suwareki din
An ji keştiyek xwe bı vi ali û wi ali dıxe
Hın caran ji eger mına bazeki çavsor
Û mına guleyeki raste rast çûm
Tım ew dualiti bû

Dostên mın, delalên mın
Yên ku bı sılavekê gele bendan dirêsinın
Ez ne ew zarok ım êdi, xwe berdım, bıbezım ber bı dûr
Her tışt gazi dıke bı dû mın
Ez behriyeki westiyayi me

Hatım dinê meşim, du rê lı pêş mın
Şer ku serpêhatiya mın e
Tenayi kelemçeya mın
Û bo qerreqûçıkek sekınin mırın e ger
Mırına mın ji wê bıbe
Kışandın ber bı boriyê

GEÇMİŞE ÇEKİM

Doğdum ve yürüdüm bir ikileme
İçimde çöşkun at binicisinin özlemleri
Ya da kendini kıyıda kıyıya vuran bir gemi
Kimi zaman da can alıcı şahan gibi
Bir kurşun gibi dosdoğru gittimse
Hep aynı ikilemdi

Bir selamla nice zincir örenler
Dostlarım, sevdiklerim
Artık enginlere koşan özgür çocuk değilim
Çağırır ardından dokunduğum herşey
Yorgun bir denizciyim

Doğdum ve yürüdüm bir ikileme
Kavga ki benim maceramdır
Yalnızlık prangam
Ve bir kırlangıcın ölümüyse durmak
Benim ölümüm de
Geçmişe çekim olacak

ORKESTRA II

Ku ronahiyê da der
Jı ezmanê reş û bahozin
Metel nemine
Ku jı bın xemginiya wek xwineke qerisi
Rûyek ken derkete der
Metel nemine
Ger ez piçek hozan ım
Û dı jiyana xwe da seranser
Orkestraki bı xwe ra dıgrım û tinım
Binhêr, kılamek e ew jı hêla behrê
Lı diware êvarê dıde bı baranek hênik
Kılama otobozê ku daristanê dıqelêşe û tê
Ya zinarên granit, ya mala ser çiyê
Û tu heyi, her usa ji
Mina erdeki teze ajoti, lı ber çav
Dı şeva heri tırsonek da, dı pagê heri bê derman da
Tu dı dilê mın da wek zengilek i nişkava
Hawara şabûnê
Pûncek i jı tirêjên rojê
Lı kiderê dınê dıbi bıbe
Lêdana dıleki germin
Hespeke qemer, xurt û xudayi
Jı ber vê ye xweşikıya ecêb a jiyanê
Orkestra mın ku tevi behr û baranê, êvar û
daristanê dıbe
Jı ber vê ye
Çêbûn û nuve çêbûna hêviyê

ORKESTRA II

Fırtınalı gökyüzü karanlığından
Sızan ışığa şaştın mı?
Bir kan gibi donup kalmış kederin altından
Yüze vuran gülümsemeye şaştın mı?
Çünkü ben biraz ozansam
Bir orkestrayı taşıyorsam yaşam boyu
Denizden gelen bir melodidir bak
Ilık yağmurla akşam duvarına çarpan
Ormanı yaran otobüsün melodisi
Granit kayaların, doruktaki yalnız evin
Hem sen varsın
Taze sürülmüş toprak gibi besbelli
En yüreksiz gecede, en onmaz yıkıntıda
Ansızın içimde bir çingıraksın
Bir sevinç çığılı
Bir demet gün ışığı
Dünyanın neresinde olursan ol
Bir yüreğin o sımsıcak çarpıntısı
Terli gergin yağız at
İşte bundan yaşamanın o inat güzelliği
Akşama denize yağmura ormana karışan
orkestram
İşte bundan
Üremesi ve yeniden üremesi umudun!

BIBÊ NEBÊ,
DIYAXKIRIN SERPÊHATIYA MİN

Nışkava dıbe çinginiya zengilê bêdengiyê
Jı taldereşên dema navçe, jı mıxarên kufiki
Rêyeke dırêj daye pêş xwe, mina nisqaleki
Malşewıtyo, merivê Van Gogh e, çı ye
Û dı dilê mın da birekek hêdi hêdi
Dıbım û dıbım hin, dınyayek lı sermilê mın
Bırına mın tım vedıbe û tê gırtın
Jı ber ku, bibê nebê, diyaxkırın serpêhatiya mın

Serhev da dıgrın û xwe zêtır dıkın tım
Dilana baz û eyloyan e, bı hezaran ın
Xençer jı ali rastê tê, jı ali çepê
Lı çiyayê bê rê û star, lı bahoza har
Kenek tırsonek û tahl
Perê ewreki pê dıkeve û derbaz dıbe
Çım dıde jı kûr, jı xwinê xwedi dıbe
Çım dıde jı granit
Jı ber ku, bibê nebê, diyaxkırın serpêhatiya mın

DAYANMAK BENİM KAÇINILMAZ MACERAM

Birden yankılanır da sessizliğin çanı
Ortaçağ izbelerinden, küflü dehlizden
Kendini upuzun bir yola vurmuş, noktamsı
Kahrolası, Van Gogh'un adamı
Ve yüreğimde usuldan bir kemirgen
Taşırım, taşırım daha, bir dünya omuzumda
Açılır açılır da kapanır yaram
Çünkü dayanmak benim kaçınılmaz maceram

Üşüşür üşüşür de çoğaltır kendini
Alıcı kuşlar cümbüşü, binlercelenir
Ve sağdan gelir, soldan gelir hançer
Yol vermez dağda, azgın rüzgârda
Bir gülüş ürkek, acımsı
Bir bulutun kanadı, değer geçer
Çimlenir derinlerde kanla besili
Çimlenir granitten
Çünkü dayanmak benim kaçınılmaz maceram

Zani çawa gihame dı dılketın û janê da
Bı dengê bılûrê çawa din dıbım
Hın caran tırs ji naskır mın dı dıl û hunavê xwe da
Û hın caran tırs çırand û avêt bın lıngan
Dı kılamên derd û xemginiyê da
Dı bêfırsendiya nediti da
Û dema ku bı tena xwe dımam
Lê dı singê mın da cıwanegayek din dıbû tım
Jı ber ku, bıbê nebê, diyaxkırın serpêhatiya mın

Çıqa bêbext be ji şaxê ku pê dıgrım,
erda ku pê lê dıkım
Çıqa rê veqetın ji û dı ser mın da bıgre
zengılê bédengiyê
Ev dıl hatiye cêrıbandın, baş bızan
Ev dıl ku evındarê jıyanê ye, din e û seri danayne
Jı ber ku, dınya bes bı vi awayi dıbe dınya
Jıyan dıbe jıyan
Jı ber ku, bıbê nebê, diyaxkırın serpêhatiya mın

Bilirsin sevdada, acıda pişkinliğim
Bir fülüt sesine çılgınca düşkünlüğüm
Korkuyu da yaşadım kimi zaman iliklerime dek
Kimi zaman silkip attım korkuyu da elimin tersiyle
En olmadık anda
Keder türküleri içinde
Bırakılmışlıkta
Ama kızgın bir boğa olurdu şuramda
Çünkü dayanmak benim kaçınılmaz maceram

Nice dönek olsa tuttuğum dal, bastığım toprak
Nice yollar ayrılrsa ve çökse sessizliğin çanı
Deneyden geçmiştir bilesin
Bu yaşamaya vurgun, bu çılgın, iflah olmaz yürek
Çünkü dünyanın dünya olması böyledir ancak
Yaşamın yaşam
Çünkü dayanmak benim kaçınılmaz maceram.

ROJA KU HILTÊ

D1 hêviya şikesti da
D1 xemginiya kur da
D1 jan û jehr û bêbexti da
Ber xwe bide
L1 benda rojê bîmine

Dibe ku ji te ra kulilka hêrûgan pêşkêş dîke
Roja ku hiltê
Sibeyekê ji Gola Wanê
Çîrûskeke, lerezekê
Û mîstek Behra Sîpi
Hênikayiyek ji hêla Sîpanê
Û cîwaniyek pêt
Xuşiniyeke porên dirêj
Û germiya ku ji lêvan helm dide
Dîgre tine
Roja ku hiltê

Mina maçekê dihêwîre l1 çavên te melodiyek
Mina delala te xwe b1 tiliyên te dide, pîsîkek
Û şer û zulm, agir û şewat
Ku kılamek e b1 hevra tê rêsandın
Bo ku hertîşt delal û xweş be
J1 ber ku jîyan wek îbrîşım e
Dızıvîre, ba dibe, dîşewîte
Dîgre tine
Roja ku hiltê

DOĞAN GÜN

Kırgın umutta
Keder tortusunda
Acıda, zehirde, pusuda
Yılma
Doğan günü bekle

Çünkü tutar bir erik çiçeği sunar sana
Doğan gün
Van gölünden bir sabah
Bir kıvılcım, bir titreşim
Bir tutam akdeniz
Süphancı bir serinlik
Ve genç bir gerinme
Uslucacık saç hışırtıları
Bir dudaktan buğulanan sıcaklık
Tutar getirir
Doğan gün
Öpücük gibi konar gözlerinde bir melodi
Sevgilin gibi dokunur parmaklarına bir kedi
Ve kavga ve zulüm ve ateş
Hep birlikte örülen bir türkü
Güzel yapmak için, güzel olmak için
Çünkü hayat dönen, kıvrılan
Yanan bir ibrişimdir
Tutar getirir
Doğan gün

NAVEROK

Pêşgotin	6
Şerkarê Kemanevan	8
Bırao, Hezîrê Xewan	10
Rûken Be	12
Şıvan	14
Dilê Pırali	16
Dilê Pırali - II	18
Spartakus	22
Keçîkek Bı Çavên Wek Cihan	30
Allo	32
Derheqa Azadi û Jiyanê	36
Destên Tirsê Pır In	38
Dıxwazım Rojê Bıbinım	40
Jı Neroneki Ra	44
Mırino Rabın	46
Kılam	54
Ez Im Têm	58
Pranga	62
Deriyên Bajarê Kûd	66
Kawos	70
Darê Sersala Nû	74
Kılama Leşkerê Amêlkanê	76
Kılama Şoresger	78
Kılama Cıwaniyê	82
Kurê Aşwan	84
Ernesto Che Guevera	88
Bihna Yaseminê	92
Ejdırha û Gûzberî	94
Derheqa Zulmê, Kulilkan û Hwd.	112
Yado	116
Pêşmerge	120
Lûle Vedıkın Grêkan	122
Serhıldan	126
Dı Ava Golê Da Şer	130
Dılketın Pışti Si û Sê	134
Kulilka Cemedê	136
Dêrsım	138
Evinên Kevn	164
Mırın û Kulilk	166
Roj û Berf	168
Rêvingî	170
Dêrsım - II	172
Têla Sincıkın	174
Bı Mezinkırına Gulekê Ye	178
Xetên Payizê	182
Hêlin, Evin, Berivan	190
Rojên Zindanê	194

Totik	196
Çivikê	198
Hêvi Çawa Bê Gotin	200
Kılama Memedê Novedar	202
Dorberê Harçikê	206
Dinya Me Fireh e	210
Mırına Hozan	214
Serokzindan û Hozan	216
Ew	218
Kulilkên Pêçanik	220
Nûh Bûn	222
Evina Mın	224
Heylê Keça Mantosorê	226
Em Ne Bıketi Ne	228
Orkestra	230
Roj Wê Bê	234
Şiêr û Mırov	236
Hêlin	238
Tu, La Jakonda Mın	240
Portre	242
Kışandin Ber Bı Boriyê	244
Orkestra - II	246
Bıbê Nebê, Diyaxkırın Serpêhatiya Mın	248
Roja Ku Hiltê	252

İÇİNDEKİLER

Yayınevinin Notu	5
Keman Çalan Savaşçı	9
Uykuları Seven Kardeş	11
Gülümse	13
Bekçi	15
Çok Boyutlu Köle	17
Çok Boyutlu Köle - II	19
Şpartaküs	23
Bir Kız Gözleri Evren	31
Allo	33
Özgürlüğe ve Yaşamaya Dair	37
Korkunun Elleri Çok	39
Güneşi Görmek İstiyorum	41
Bir Köle'den Bir Neron'a	45
Ölümler Uyanınız	49
Türkü	55
Ben Geliyorum	59
Prangalar	63
Kötürüm Şehrin Kapıları	67
Öcü	71
Noel Ağacı	75
Amerikan Askerinin Türküsü	77

Devrimcinin Türküsü	79
Gençlik Türküsü	83
Değirmencinin Oğlu	85
Ernesto Che Guevera	89
Bir Yasemin Kokusu	93
Ejderha ve Kozalak	95
Zulme, Çiçeklere v.s. Dair	113
Yado	117
Peşmerge	121
Namlular Çözer Bilmeceleri	123
İsyan	127
Durgun Suda Kavga	131
Otüzüçten Sonra Aşk	135
Buz Çiçeği	137
Dersim	139
Eski Aşklar	165
Ölüm ve Çiçek	167
Güneş ve Kar	169
Yolculuk	171
Dersim - II	173
Dikenli Tel	175
Bir Gülü Büyütmek Yok Mu	179
Sonbahardan Çizgiler	183
Helin, Evin, Berivan	191
Koğuşta Günler	195
Kukla	197
Serçe Kuşu	199
Umudu Nasıl Anlatmalı	201
Tutsakları Bekleyen Memed'in Türküsü	203
Harçık Boyları	207
Bizim Dünyamız Geniştir	211
Ozanın Ölümü	215
Zindancıbaşı ve Ozan	217
O	219
Sarmaşık Çiçekleri	221
Yenileniş	223
Sevdam	225
Hey Kızıl Mantolu Kız	227
Yenik Değiliz	229
Orkestra	231
Gün Gelecek	235
Şiir ve İnsan	237
Helin	239
Sen Benim La Jakondam	241
Portre	243
Geçmişe Çekim	245
Orkestra II	247
Dayanmak Benim Kaçınılmaz Maceram	249
Doğan Gün	253

Institut kurde de Paris

KEMAL BURKAY

özgürlük ve yaşam

Institut Kurde de Paris

IKPLIV107532

ŞİİRLER

50 2-